

MARK

Hamadefal

Ebangelium we tefayel Mark ila ye chaepdah le ye sor bo, “Mele ila Hapatpat Momay we kofal Jesus Kristus, we Lol Deus.” Jesus ila ye llah le iy semal mal le ye itol depal irel yal ma foru mekla ye ma sor, ngo iy semal yarmat le yor kelel yalol. Iwe ngo mala kelal ila ye llah mo irel yal ma foloy mo yal ma hachuya moniyan mo uwor yarmat, mo yal ma hacuya molfidir yarmat. Jesus ye ma sor kofal iy lufulyal le iy lol yarmat le ye budoh be fang yal nngas bo be taldir yarmat mo irel moldid.

Mark ye tefa meka kaptal Jesus le ye wwel ngo ye hakkela mala kaptal, ngo ye paleng mele Mark ye tefa le kaptal mekla Jesus ye foru mo imol mekla ye tefa le yalol Jesus mo foloy kala yal. Sugfed chog yal kapta kofal Johannes Baptista mo yal baptismugili Jesus, mo kofal yael moniyan we hagla fedaley Jesus irel mele chapildah babior le, ngo Mark yesa chapiy yal kapta yael Jesus yengang irel yal hachuya tomay mo uwor yarmat mo yal ma foloy fedal. Yela sulay loh sugfed ngo mokwe re dabeyel Jesus resa moch medaf irel Jesus, iwe ngo rechokwe rema toa hapaliyel ngal Jesus, ila yesa far kkel loh tot yar ma hapaliyel ngali. Mekla hartal chapter mo irel babior le ila ye kapta kofal wik we hartal yal mel Jesus wol talople, le palengel

chog le kofal yar krudu, mo yal molow tefael mo irel maes.

Ruwow haygugul loh babior le, we sa mel lal *bracket* []. Ye cholop le resa yitli le medalbo semal mo solbos mele ye moch tefa, iwe ngo tay iy chog yeramtawe ye tefa babior le rema sor bo yael *Mark*.

Palpal Meka Yadol Babior Le

Mele chaepil dah Ebangelium le 1:1–13

Yael Jesus yengang ngalir yarmat mo woal Galilee 1:14–9:50

Yal chuy mo Galilee sa loh woal Jerusalem 10:1–52

Hartal wiik mo lengchel Jerusalem mo woal Jerusalem 11:1–15:47

Yal molow tefael Jesus mo irel Maes 16:1–8

Yal ma llah ngalir yarmat mo yal bidah Samol we yesa molow woal laeng 16:9–20

Ebangelium We Tefayel

Foloy Kowe Yael Johannes Baptista

(*Matthew 3:1–12; Luke 3:1–18; John 1:19–28*)

¹ Iye Hapatpat Momay we kofal Jesus Kristus le Lol Deus. ² Ye chaep mo irel babior we profeta Isaiah ye tefa:

“Ye sor Deus bo, ‘Iye re hagloy we yai, le ibele hagloyu loh bo be hamo bo be sugu mala yalepam.’

³ Semal yarmat ila ye tetawul mo lobowe ye tolmay loh le ye sor bo:

‘Ha hafle mala yalepal Samol; ha haforu bo be wwel bo yebe darloh iyang!’ ”

⁴ Iwe ngo Johannes sa lahdoh mo lal lobowe ye tolmay loh, ye baptismus yegilir yarmat ngo ye fofoloy le ye sor bo, “Ha tagul tang molfidmi ngo hasa baptismus bo ila ngo Deus yebe hachuya fal molfidmi.” ⁵ Ye cholop yeramtal Judea mo mekla haplomol Jerusalem le re budoh rebe talenga foloy kala yael Johannes. Ngo resa budoh puwafay ngo re baptismus lal mololul we Jordan.

⁶ Johannes ye mengag irel yulol *camel* ngo ye tertaer gil kanbow. Iwe ngo yema mongoy fedal chog malhawael mo luchfaes. * † ⁷ Sa kangalur yarmat le ye sor bo, “Yeramtala bele budoh mo wol miriy ila ye tagiyet mo imoy. Yol bwela kala yal mwo ngo tor mmaley le ngang ibe haboro-hdiy bo ibe besi. ⁸ Ngang ibaptismu yegulugmi irel chael ngo iy yebe baptismu yegulugmi irel Espritu Santus.”

Yael Jesus Baptismus Mo Yael Moniyan We Hagla

(Matthew 3:13—4:11; Luke 3:21–22; 4:1–13)

⁹ Te sulay mo wol miril ngo Jesus sa budoh woal Nazareth, we ye mel irel mokwe faluyel Galilee ngo Johannes sa baptismu yegili Jesus mo lal mololul we Jordan. ¹⁰ Yodwe chog ye bidah Jesus mo lal chael we ngo sa wiri laeng le sa sugeg ngo sa bidiy Espritu Santus uwol le ye llehal semal *dove* † ¹¹ Iwe ngo sa bidiy yalol

1:3 Is 40:3 (LXX) **1:6** 2 K 1:8 * **1:6** luchfaes: le makawe haforuyel bees. † **1:6** bees: Kamahoy Word List. ‡ **1:10** dove: ila semat mael yeyal le ye bech, ye wochog gigi.

Deus mo woal laeng le ye sor bo, “Gel mele layi le ihachangug, ngo ye fel depey irem.”

¹² Yodwe chog ngo Espritu Santus sa hakkela lal depel Jesus bo be loh lal tolmay loh we, ¹³ le fayeg ral le ye ppaoy iyang irel lobowe ye cholop mael kowe re machoh iyang. Ngo sa budoh Satan bo be hagla hare be weg depel Jesus. Ngo angelus kowe resa budoh bo rebe tipingi Jesus.

Jesus Ye Fesangur Famal Chol Fita
(*Matthew 4:12–22; Luke 4:14–15; 5:1–11*)

¹⁴ Yela wol miril yar yetolong Johannes lal kalbus ngo Jesus sa loh wol Galilee bo bela hagolal ngalir yarmat Hapatpat Momay we ye budoh mo irel Deus. ¹⁵ Iwe ngo sa sor bo, “Yodwe iye sa budoh ngo mala Lamliyel Deus ila sa harep! Ha tagul tang molfidmi iwe ngo hasa chepar irel Hapatpat Momay le!”

¹⁶ Irel yodwe Jesus ye dedarloh wol ngachel Laom we Galilee ngo yesa wiri rumal mal le rema fita, le Simon mo Andrew we bisil le re wuwug. ¹⁷ Jesus sa kangalur bo, “Ha dabeyey bo ibe haskuna ngalugmi fital yarmat.” ¹⁸ Irel yodwe chog ngo resa ligdi wug we yar ngo resa dabey Jesus.

¹⁹ Jesus yesa sar darloh sugfed ye sala wiri wol rumal bisbis, James mo John le lol semal mal le Zebedee idal, le re mel yuchul wala war le re foforu wug kala yar. ²⁰ Yodwe chog Jesus ye wirir ngo sa fesangur. Iwe mal we rumal resa ligdi

1:11 Gn 22:2; Ps 2:7; Is 42:1; Mt 3:17; 12:18; Mk 9:7; Lk 3:22

1:15 Mt 3:2

Zebedee, we temer, mo chol yangang kawe yar, yuchul wawe, ngo resa dabey Jesus.

Semal Mal Le Yor Moniyan Uwol
(Luke 4:31–37)

²¹ Jesus mo mokwe re dabeyal re loh yee rela hola doh sew haplom le rema sor bo Capernaum mala idal. Yodwe yela hola Sabbath ngo sa loh Jesus lal imwel ttey we ngo sala chaepiy yal foloy. ²² Rechokwe re rongrong foloy kowe yael Jesus ila re luwdah bo yete haffedeg ngalir sensel Hatobtob we le rebe foloy. Jesus ye fofoloy le ye wochog semal le yor kkelel foloy kala yal.

²³ Irel yodwe chog ngo sa bulong semal mal le yor moniyan uwol lal imwel ttey we ngo sa ttawul le ye sor bo, ²⁴ “Gel Jesusel Nazareth, meda mele hobe faor ngalugmem? Hosa budoh le hobe hachuyahmem? Ngang ifaesul golah. Gel re hagoloy we yael Deus we ye Santus!”

²⁵ Jesus sa kangalu moniyan we bo, “Ppoloh ngo hosa chuy mo uwol mal la!”

²⁶ Irel yodwe chog ngo moniyan we sa foru mal we bo be rer fedal ngo ye ttawul ngo ye chuyloh mo uwol. ²⁷ Pangal yarmat ngo re lluwdah irel molwe Jesus sa foru. Iwe resa rol kasiy fengal luwulur, “Ifa sengal mele, sew foloy le moch tefoy doh? Yeramtale ila yor kkelal bo moniyan mwo ngo re ma talenga yalol.”

²⁸ Iwe ngo yodwe chog ngo sa medar molwe kaptal Jesus wol pangal mokawe faluyel Galilee.

Ye Cholop Yarmat Le Jesus Ye Hachuya Yar Tomay

(Matthew 8:14–17; Luke 4:38–41)

²⁹ Sa chuy Jesus mo mokwe re dabeyal mo irel imwel ttey we resa loh irel imw we imwel Simon mo Andrew, le James mo John re daber. ³⁰ Ye mel sil molwe ril Simon lal giyal le ye kkel bechel irel yal tomay ngo yodwe chog Jesus ye holadoh lobowe ngo resa kangalu kofal tomay we. ³¹ Sa loh Jesus irel sala holudah paoll sa hachemdage. Irel yodwe chog ngo sa chuy yal tomay sa budoh faor mekla yebe hammal ngalir.

³² Wol miril molwe sa dol yaal ngo sa lefhafdoh ngo resa hasirdoh irel Jesus panger rechokwe re tomay mo rechokwe yor moniyan uwor. ³³ Panger yeramtal haplom we ngo resa ttey doh metal imw we. ³⁴ Ye cholop yarmat le re tomay le ye cholop metmetal maes kala ye mel uwor le Jesus sa hachuya iwe mo rechokla ye ssog moniyan uwor. Ye teyoh le moniyan kowe re sor sew formel bo ir ngo re gola le iy yeramtawe.

Jesus Ye Foloy Wol Galilee

(Luke 4:42–44)

³⁵ Lemerales seral mo imol mala be werloh ngo sa mmat Jesus sa ligidi imw we. Sa loh mo yulgul hasohsoh we le torloh yarmat iyang, sala paoy iyang yebe mapel. ³⁶ Yesa loh Simon mo mokwe choluwal re sala memeri fedaley lobole ye mel iyang. ³⁷ Ngo yodwe rela wiri ngo resa kangalu bo, “Pangal yarmat ngo resa memerug.”

³⁸ Jesus sa hatfaeli, “Si bele loh irel haplom kala ye repdoh iga. Ibela wol foloy mo iyang bo ila mele fal yai budoh.”

³⁹ Iwe ngo Jesus sa loh wol pangal mokwe faluyel Galilee le ye fofoloy lal imwel ttey kowe yar ngo ye kkachuchuy moniyan mo uwor rechoka or moniyan uwor.

*Jesus Ye Hachuya Yael Semal Mwal Tomway
(Matthew 8:1–4; Luke 5:12–16)*

⁴⁰ Semal mal le ye pachngali mesel pekel ye budoh irel Jesus sa hasubguydi ngo sa hafalpechey bo yebe tipingi. Sa sor bo, “Hare ye fel mo lal dopom ngo be yoh le hobe hachuya tomay le mo uwoy.”

⁴¹ Jesus sa fahoy sa cchangloh sala yangsi ngo sa sor bo, “Ngoa, ye fel mo lal depey, bele chuy tomay la mo uwom.” ⁴² Irel yodwe chog ngo sa chuy mesel pekel we mo uwol, iwe ngo sa momay loh molwe woal. ⁴³ Iwe Jesus sa hakkela yal hapatpat ngali ngo sa kangalu bo bele loh. ⁴⁴ Jesus sa hatobtob ngal mal we le ye sor bo, “Tor le hobe kangalu mele isa foru ngalug. Ho bele loh ngo hosa wweloh irel temarong we bo yebe kemahoy hare chil yor mesel pekel uwom hare tayor, iwe ngo hosa fang maligach we Moses ye sor le ila mala yam tugul ngalir yarmat le sa chuy meswe mo uwom.”

⁴⁵ Iwe ngo mal we sa loh sala kapta fedaley molwe Jesus ye faor ngali. Ye sala kapta fedaley pangal lobos le ila fal le Jesus tay yoh le ye loh luwul yarmat mo wol sew mo sew haplom. Sala

mel Jesus solboy le tor yarmat iyang, ila mwo ngo yarmat re meridoh le re budoh mo pangal lobos.

2

Jesus Ye Hachuya Yael Semal Mal Tomay Le Ye Mahatugut Pechel Mo Paol

(Matthew 9:1–8; Luke 5:17–26)

¹ La federal mo wol miril ngo Jesus sa tefael ngal Capernaum iwe ngo resa kapta fedaley le Jesus sa tefael ngal molwe bugtal. ² Iwe ngo ye cholop yarmat le resa ttey doh le tayor lobos le rebe paoy iyang. Metal hatmal imw we mwo ngo sa wol ssog irel yarmat. Jesus sa foloyu ngalir mokwe yalol Deus. ³ Iwe ngo sa budoh famal mal le re hasidoh semal mal le ye mes pechel mo paol. ⁴ Ngo tayoh le rebe harpa Jesus bo sa cholop hamaes yarmat lengchel. Iwe re sala hattare solbos mo woal imw we mo irel lufulyel lobowe ye mel Jesus iyang. La mol yar hattere solbos mo irel imw we ngo resa habidiyo chotomay we mo iyang le ye mel lal sew chob. ⁵ Iwe ngo Jesus sa wiri kkelel yar tugul ngo yesa kangalu chotomay we bo, “Layi, sa chuy fael yam molfid.”

⁶ Yor tot mokwe sensel Hatobtob we le re maroro lobowe le re luluwaley long chog lal deper le re sor bo, ⁷ “Meda mele la iye sengal yael yeramtale hapatpat iyang? Mele ila sa sew hapaliyel ngal Deus. Bo halachog Deus mele ma yoh le be hachuya fael moldif!”

⁸ Yodwe chog ngo Jesus sa gola mele rechokwe re luluwaley ngo sa kangalur bo, “Meda fal le la ila sengal yami luluwal iyang? ⁹ Ifa sew le

ye mechrag le ibe kangalu chotomay le, ‘Sa chuy fael yam molfid, hare sudah bo hobe hasi chob la giyem ngo hosa loh?’ ¹⁰ Ibele kewar ngalugmi le mele Layur Retalop ila yor kkelal lal talople le be hachuya fael molfid.” Iwe sa kangalu yeramtawe ye tomay bo, ¹¹ “Ibe kangalug igla, sudah ngo hosa hasi chob we giyem hosa loh lubugtam!”

¹² Yodwe chog re chil kekal ngal tomay we ngo yesa sudah, sa hasi chob we giyal sa loh le ye nngat. Panger rechokwe lobowe ngo re lluwdah irel molwe Jesus sa foru ngal chotomay we ngo resa hapingpinga Deus le re sor bo tediyor fael sew le re wiri mele iye sengal.

*Jesus Ye Ffesang Levi
(Matthew 9:9–13; Luke 5:27–32)*

¹³ Jesus sa wol tefael ngal Laom we Galilee. Resa ttey doh yarmat irel ngo iy sa chaepiy yal foloyur. ¹⁴ Ye dedarloh sala wiri semal chol hateyel paliyel raeg le Levi mala idal le lol Alphaeus le ye maroro lal yofis la yal. Jesus sa kangalu bo, “Dabeyey.” Levi sa sudah chog sa dabey.

¹⁵ Yela wol miril ngo Jesus sala mongoy irel imw we imwel Levi. Ye cholop chol hateyel paliyel raeg mo rechokla yarmat rete dipli wegdir le re mel irel Jesus mo mokwe re dabeyal irel tis we. ¹⁶ Tot mokwe sensel Hatobtob we le sibis Pharisees resa wiri Jesus le ye momongoy irer rochokwe rete dipli wegdir mo rechokwe chol hateyel paliyel raeg. Iwe ngo resa kasiya

mokwe re dabeyel Jesus bo, “Meda fal le Jesus yela mongoy ngalir ttaper rechokla iyang?”*

¹⁷ Jesus ye rongrong mokwe re sosor ngo sa hatfaeli le ye sor bo, “Rechokla rete tomay ila tor fal le togta be loh irer bo rechokla re tomay mele ma budoh togta irer. Ite budoh ibe ffesangur rechokla ye momay wegdir bo ibudoh bo ibe ffesangur choto hamolfid.”

Kasiyel Kofael Yach Ma Supiy Halach
(*Matthew 9:14–17; Luke 5:33–39*)

¹⁸ La seral mo iyang ngo mokwe re dabeyel Johannes Baptista mo Pharisees kowe resa supiy haler. Ngo resa budoh tot yarmat resa kasiya Jesus bo, “Meda fal le mekla re dabeyel Johannes Baptista mo mekla re dabeyer Pharisees kowe re supiy haler ngo mekla re dabeyem rete supiy haler iyang?”

¹⁹ Jesus sa sor bo, “Ha chichiy le rechokla re ffesangur loh irel sew gubulul habulupoy le re bela loh ngo tor mele rebe mongoy? Yodla ye mel mal la yal gubul la irer, ngo ye tafel le rebe supiy haler. ²⁰ Ngo ligdi bo ye mel ralela rebe hasi tangir mal we, ila ngo bele moch fel le rebe supiy haler.

²¹ “Tor semal le ma hasi sedep mengag kowe ye tefoy sa depecha ngal sedep mengag kowe sa bes. Semal le be foru mele ngo bele hapalingiloh tarral mengag we sa bes. ²² Ngo tor semal le be wol mmal le be yitet long wine ka ye tefoy lal liliyel wine ka gil mael le sa bes, bo ila ngo wine la be hatawsi liliyel wine we gil mael sala serloh

* **2:16** Pharisees: Kamahoy Word List.

wine we, iwe sala towas fengal roruwow. wine ka ye tefoy ila ye momay le be bulong lal mekla liliyal le ye tefoy.”

Kasiyel Kofal Sabbath

(*Matthew 12:1–8; Luke 6:1–5*)

²³ Sew Sabbath ngo Jesus mo mokwe re dabeyal re dedarloh wol tot milayel *wheat*, ngo mokwe re dabeyal resa fichfich uwal *wheat* kowe. † ²⁴ Iwe ngo Pharisees kowe resa kangal Jesus bo, “Kalloh, ye tafel ngal yach Hatobtob le mekla re dabeyem rebe foru mala wol Sabbath!”

²⁵ Iwe ngo Jesus sa hatefaeli ngo sa sor bo, “Ha ted yawli mwo kaptal molwe David ye foru irel yodwe tayorloh haler mo mokwe woccholuwal we resa rol mesel koloh? ²⁶ Re bulong irel imw we imwel Deus re sala hangi flowa kowe resa taep maligach. Irel yodla ngo Abiathar mele Llulupal Tamarong.”

²⁷ Jesus sa kangalur Pharisees kowe bo, “Sabbath ila ye sub le fal ngalir yarmat, ngo yarmat rete subdoh le fal ngal Sabbath. ²⁸ Ila fal le mele Layur Retalop ila wol iy mele Samol le ye lamli Sabbath.”

3

Mal Le Ye Mes Sere Paoll

(*Matthew 12:9–14; Luke 6:6–11*)

¹ Iwe ngo Jesus sa tefael ngal imwel ttey we le ye mel semal mal iyang le ye mes sere mala

2:23 Dt 23:25 † **2:23** wheat: semat fadah le yema budoh flowa kowe ye mmormor mo iyang. **2:25** 2:25–26; 1 S 21:1–6

2:26 Lv 24:9

paol. ² Yor tot yarmat lobowe le re memmesa hamayu Jesus bo hare be hachuya yael mal we tomay wol Sabbath iwe ngo resa itol bo derel. ³ Jesus sa kangalu mal we bo, “Budoh mo iga.” ⁴ Iwe ngo Jesus sa kasiyar yarmat, “Meda mele Hatobtob we yach ye sor bo sibe foru wol Sabbath? Sibe tipingi semal hare sibe hafohoyu? Sibe hamolowa semal hare sibe limesloh semal?”

Iwe ngo tor mele ir re sor. ⁵ Jesus sa kal fedal luwulur rechokwe luwul yal ssong ngo sa tayikof depal irer irel yar tabung ngo ye kkef repiyer. Iwe sa kangalu mal we bo, “Hadingawey mala poam.” Mal we ye hadingawey chog molwe paol ngo ye chuyloh mes we mo iyang. ⁶ Iwe ir Pharisees kowe resa ligdi imwel ttey we re sala wol chufengal mo sibis mokwe woccholuwal Yerodes bo rebe tteyagili mele rebe foru ngo sa yor bol le rebe limeseloh Jesus.

Sew Buwal Yarmat Le Re Ttey Wool Ngachel Sew Laom

⁷ Jesus mo mokwe re dabeyal resa roloh irel Laom we Galilee ngo sew buwal yarmat re daber, le re budoh mo wol Galilee, mo wol Judea, ⁸ mo wol Jerusalem, mo mokwe faluyel Idumea, mo fulu kowe ye mel mo meralahol Jordan, iwe mo fulu kowe ye harepa haplom kowe Tyre mo Sidon. Pangerloh rechoka ngo re budoh irel Jesus bo resa rongrong mekla sa foforu. ⁹ Hasfalu lepal buwa we, iwe Jesus sa kangalur mokwe re dabeyal bo rebe hapsaloh seyay waa bo yebe mel yuchul bo resa hadibal fengal yarmat loboswe.

¹⁰ Sa cholop yarmat le yesa hachuya yar tomay. Panger rechoka re tomay ngo resa hadidiy long chog luwul yarmat bo re bela yangsi Jesus. ¹¹ Iwe ngo rechokwe yor moniyan uwor, ila rebe wiri chog Jesus ngo resa hachapragirdiy mo imol ngo resa tawulahgili le re sor bo, “Gel molwe Lol Deus!”

¹² Jesus sa hasu yal hapatpat ngalir le ye sor bo, “Ha towe sor ngang.”

*Jesus Ye Duwler Apostel We Seg Mo Rumal
(Matthew 10:1–4; Luke 6:12–16)*

¹³ Iwe ngo Jesus yesa bidah wol sew tagitat le ye fesangur mal kowe ye duweler. Iwe resa budoh irel ¹⁴ ngo yesa duweler chowe seg mo rumal sa hadedar bo Apostel. Iwe ngo Jesus sa kangalur bo, “Isa duwlehmi bo habe mel bo wol chilay. Ibele wol fangloh hami bo ha bela foloy fedal. ¹⁵ ngo bele yor kkelmi le habe hachuchuy moniyan mo uwor yarmat.”

¹⁶ Ika rechokwe seg mo rumal we Jesus ye duweler: Simon (we Jesus ye hadeda ngali bo Pedrus); ¹⁷ James mo molwe bisil we John we lol Zebedee (we Jesus ye hadedar bo Boanerges, fal mala ila “Lol Parr”); ¹⁸ mo Andrew, mo Philip, mo Bartholomew, mo Matthew, mo Thomas, mo James we lol Alphaeus, Thaddaeus, Simon we semal Patriot,* ¹⁹ mo Judas Iscariot we ye fangloh Jesus.

*Jesus Mo Beelzebul
(Matthew 12:22–32; Luke 11:14–23; 12:10)*

* **3:18** Patriot: ila rechoka re hachang faluyer ngo yor loltomayel faluyer mo lal deper.

²⁰ Iwe sa loh Jesus irel molwe bugtal ngo sa wol ttey doh sew buwal yarmat le tay yoh le iy mo mokwe re dabeyal rebe ffaeg haler. ²¹ Yodwe mokwe chol bugtal Jesus rela rongrong kofal, ngo resa loh bo re bela hasi bo yarmat resa sosor le yesa buch.

²² Tot mokwe sensel Hatobtob we re budoh mo wol Jerusalem re sor bo, “Sa mel Beelzebul uwol.” Ngo resa wol sor bo, “Mala tamol moniyan mele sa fang kelel Jesus bo ye be yoh le be hachuchuy moniyan.”

²³ Iwe ngo Jesus sa fesangur rechokwe bo rebe budoh irel bo yebe fiyongo ngalir tot fiyongol hawewe. Sa kangalur bo, “Be ifa sengal chog ngo Satan sa hachuya Satan? ²⁴ Hare sew fuluy le rebe rure yarmat mo iyang ngo resa fedeg fengal, ngo ye tugul chog le be medarloh fulula. ²⁵ Hare chol sew haleng le rebe hamahlar bo rebe rure mo iyang ngo resa rol fedeg, ila ngo ye tugul le rebe rol medarloh. ²⁶ Ngo hare mala lamliyel Satan be hamahal bo be rure mo iyang, ngo towe yoh le be ssulay bo yebe medarloh.

²⁷ “Towe yoh le semal yebe hatawsi ngo ye pere imwel semal mal le ye kkel le ye bete fargu mwo mal we ye kkel; iwe ngo sa moch yoh le be hasi mokwe lital.

²⁸ “Thatugulu ngalugmi le be chuy fael yar yarmat molfid mo pangal mekla tayikof le re sor irel Deus. ²⁹ Iwe ngo semal le ye sor sew formel le ye tayikof irel Espritu Santus ngo towe yoh le be chuy fael yal molfid, bo sa foru sew molfid le

tor siyal.” ³⁰ (Jesus ye sor mele bo tot yarmat re sosor le, “Jesus ila yor moniyan uwol.”)

Molwe Sil Jesus Mo Mokwe Wol Bisil
(*Matthew 12:46–50; Luke 8:19–21*)

³¹ Iwe ngo yesa budoh molwe sil mo mokwe wol bisil Jesus. Resa su ligtam resa kasiy long Jesus yilim. ³² Ye mel sew buwal yarmat le re maroro resa langbaloh Jesus, ngo resa kangalu bo, “Kalloh, molwe solom mo mokwe wol bisim iyer kala re mel ligtam le re kekasiy long gel.”

³³ Jesus sa sor bo, “Itey iy mala seley? Ngo itey ir mekla wol bisiy?” ³⁴ Jesus yesa kal ngalir rechokwe re maroro lengchel ngo sa sor bo, “Ha kalloh! Ika meka seley mo wol bisiy! ³⁵ Semal le ye foru mala Deus ye dipli, ngo ila mala bisiy mo mengay mo seley.”

4

Fiyongol Chol Fadol Milay We
(*Matthew 13:1–9; Luke 8:4–8*)

¹ Jesus sa wol chapiy yal foloy woal ngachel Laom we Galilee. Ye cholop yarmat le re langbaloh Jesus. Yesa chuy mo luwulur sala mel yuchul seyai boat le ye mel leted. Iwe ngo yarmat dolap resa rol su mo ngachel ted. ² Ye teptap fiyong bo ye cholop mekla be foloyu ngalir. Iwe ngo sa sor bo,

³ “Ha talenga! Ye mel semal mal le yela fadgu milay la yal. ⁴ Yodwe yela hamro kowe yal wol milay we ngo tot ye mordiy wol ngachel yalap, iwe ngo mael yeyal re budoh resa hangiloh. ⁵ Iwe

ngo tot ila ye pung diy wol bol ka yor feas iyang le te cholop bol ka ye momay iyang. Te ssulay ngo sa tumul. ⁶ Iwe ngo yela kkarloh yaal ngo sa habatbeta loh fedah kawe ye moch tumul bo te yod loh mokwe wahral luwul bol. ⁷ Tot fedah kowe ye pungdiy luwul waluwol kowe yor chil. Yela palengdah ire kowe yor chil sala farorloh fedah kowe iyang sala tor loh uwal. ⁸ Iwe ngo ikala tot le ye pungdiy lobokla ye momay bol iyang, ila ye tumul. Yela palengdah ngo ye cholop uwal. Tot fedah ka ila kasilig uwal, ngo tot ila kaweleg, ngo tot ila kasubguy.”

⁹ Iwe Jesus sa hasiyaloh yal hapatpat le ye sor bo, “Ha talenga hare yor talengmi!”

Fael Fiyong Kowe

(Matthew 13:10–17; Luke 8:9–10)

¹⁰ Yodwe sa Jesus loh chog ngo tot rechokwe re rongrong foloy kowe yal mo mokwe re dabeyel Jesus we seg mo rumal resa budoh irel resa kangalu bo be hamdefa ngalir fal fiyong kowe.

¹¹ Jesus yesa kangalur bo, “Hami ila Deus yesa kangalugmi mekla ye lebag mo irel mala Lam-liyal. Ngo ikla sibis ila resa rol rongrong pangal hamedaf ka mo irel fiyong, ¹² bo fael mala

‘Re kalloh, kalloh,
 ngo tor mele re wiri;
 ngo re talenga, talenga,
 ngo rete medaf,
 bo hare re medaf ngo rebe
 tagul ngal Deus
 bo Deus yebe hachuya

fael yar molfid.’ ”

Jesus Ye Hamdefa Fiyongol Chol Fadol Milay We
(*Matthew 13:18–23; Luke 8:11–15*)

¹³ Iwe Jesus sa kasiyar bo, “Ha temedaf irel fael fiyong le? Ila ngo be ifa sengal chog ngo hasa medaf irel fiyong kala tot? ¹⁴ Chol milay we ila chol fadol mala yalol Deus. ¹⁵ Yor tot yarmat le re tapel faesol ire kowe ye pungdiy wol ngachel yalap. Yodla chog re rongrong mala yalol Deus ngo Satan sa budoh hasiloh. ¹⁶ Ngo rechokla tot re tapel faesol ire kowe ye pungdiy loboka ye cholop feas iyang. Yodla chog re rongrong mele yalol Deus ngo ye sa raey deper iyang resa talenga. ¹⁷ Ngo hala chog ila yete mmoch long lal deper, sala tessulay ngalir. Ngo hare bela budoh hafohoy hare weres le fal mala yalol Deus ngo yema ttir yal tefael deper. ¹⁸ Tot yarmat ila re tapel faesol ire kowe ye pungdiy luwul waluwol ka yor chil. Ika rechokla re rongrong mala yalol Deus ¹⁹ ngo yar merahrah bo rede tafel wol yar mel, mo yar chehaw, mo pangal mekla ye kkel deper bo be yoh ngalir, sala kkel long lal yar luluwal sala totawoloh mala yalol Deus sala tor uwal mala yalol Deus mo irer. ²⁰ Ngo tot yarmat ila re tapel faesol ire kowe ye pungdiy loboka ye momay bol iyang. Re rongrong mala yalol Deus ngo re talenga sala yor uwal mala yalol Deus le, tot ikala kasilig, tot ikala kaweleg, ngo tot ikala kasubuguy.”

*Sew Habul Le Ye Mel Fael Sew Tapiy
(Luke 8:16–18)*

²¹ Jesus sa taboloh yal hapatpat ngo sa sor bo, “Yor le ma hagsu sew habul sa yitlilong fael sew tapiy, hare fael sew bet? Ye towe far yetedah wol mala liliyel habul? ²² Pangal meka ye mwol ngo yebe lahloh lal werloh, ngo pangal meka ye totoloh irel formel ngo be hachuchuyloh tototal. ²³ Ha hasu talengmi, hare yor talengmi!”

²⁴ Ngo ye wol kangalur bo, “Ha hasu talengmi irel mekla hama rongrong. Sangsengal yami hatugulu kofal semal ila be ila sengal le Deus be foru ngalugmi, ngo halachog ila ye bele far kkel tot. ²⁵ Semal le yor formel irel ila ye cholop mele rebe ngaley, ngo semal le tor formel irel ngo lepal sugfed le ye mel irel ngo rebe hasi tangi.”

Fiyongol Fedah Kowe

²⁶ Jesus sa sor bo, “Mala Lamliyel Deus ila ye wochog semal yarmat le yela hamormor faesol ire wol milay la yal. ²⁷ Ye masor lobong yee la raeldah ngo sa yichdah tumulul fedah kowe. Ngo iy ye togla chog mele ye foru sala ila sengal. ²⁸ Bol we mele ye tipngi fedah kowe bo be tumul sala yor uwal. Metamol ngo be sugdah molwe hahal mo sibol mo luwul bol, iwe ngo sa moch yor uwal. ²⁹ Yodwe bela masow mokwe uwal iyang, ngo sa budoh yeramtawe bo bele supiy ngal kama we yal bo sa hola yodla be hasi uwal milay we iyang.”

*Fiyongol Faesol Mustard We
(Matthew 13:31–32, 34; Luke 13:18–19)*

³⁰ Jesus ye sor bo, “Meda mele sibe sor irel igegel mala Lamliyel Deus? Ifa sew fiyong le sibe tapeli le be hamdefa? ³¹ Ye wochog bo iye sengal. Semal mal ye hasi sefaes faesol mustard le ila faesol ire la ye hartal wechich mo lal faileng le, sa hasi sala fedagu. ³² Yela wol miril ngo yela tumul sala mel le sehay ire le ye hartal paleng mo luwul pangal ire. Yela buyoy mekla ral le hasfaluy mekla lelepal. Mael yeyal ka rema budoh ffaor hafter wol mekla ral.”

³³ Jesus ye foloyu mokwe yalol ngalir yarmat le tapel fiyong ka mele ye teptap bo yebe hamedaf iyang. ³⁴ Ye tema foloyur le be te teptap tot fiyongol hawewe ka ngo ligdi bo yodwe bela ir loh chog mo mokwe re dabeyal ngo bele moch la hamdefa pangal mekla pachigchigil ngalir.

*Jesus Ye Hapasoloh Sew Laeng
(Matthew 8:23–27; Luke 8:22–25)*

³⁵ Leplaliyolol ralawe chog ngo sa kangalur mokwe re dabeyal bo, “Siya loh mo rel laom le rela sere.” ³⁶ Iwe resa ligdi chol teydoh we. Resa chudah mokwe re dabeyal yuchul boat we sa faesul mel Jesus iyang resa hasi resa roloh. Wol yor fedal boat le chiler. ³⁷ Tessulay yar teteragloh ngo sa kkeldoh yaeng ngo yesa loalo le yesa lululdah law yuchul boat we le sa fesugfed chog ngo resa mwos. ³⁸ Ye mel Jesus woal molwe miril boat we le ye masor le ye yuldah wol sew yulolong. Mokwe re dabeyal resa fangludah ngo

resa kangalu bo, “Sensey, hote luluwaley le si bele mes?”

³⁹ Jesus sa sudah sa kangal yangwe bo, “Ppoloh!” ngo ye kangalu law bo, “Peslag!” Sala malululoh yaeng we ngo ye peslagloh taed we.

⁴⁰ Iwe ngo Jesus sa kangalur mokwe re dabeyal bo, “Meda mele ha motog iyang? Tedyor chog yami tugul?”

⁴¹ Iwe ngo sa kkel yar rol motog ngo sa chaep yar kasiy fengal uwor bo, “Itey yeramtale le yaeng mo law mwo, ngo rema talenga yalol!”

5

Jesus Ye Hachuya Moniyan Mo Uwol Semal Mal

(Matthew 8:28–34; Luke 8:26–39)

¹ Jesus mo mokwe re dabeyal re budoh rel Laom we Galilee mo rewe sere irel molwe haplomol Gerasa. ² Irel yodwe yela diloh Jesus mo yuchul boat we ngo sala chungu semal mal le ye buyoy mo irel pey kala lal hohyal. Mal le ila yor moniyan uwol. ³ Yema mel fedal chog luwul pey kowe. Tayor semal le ye chil yoh le yebe chena. ⁴ Ye cholop ral kala rema chena paol mo pechel ngo yema musdui chen ngo ye hatawsiy parang kala ma mel irel mekla pechel. Hasfaluy lepal mala kkelal le tayor semal le ye chil yoh le be hamachu. ⁵ Lebong mo leral yal memel fedal chog luwul pey mo luwul tayit le ma tetawul fedal chog ngo ma iy chog yal tefa fedaley halongol irel feas ka ye kkang.

⁶ Chil ddaw chog ngo sa wiri Jesus iwe sa hamed ngali sala pung hasubugudiy mo imol.

⁷ Ngo yesa tawulagliloh le ye sor bo, “Jesus le Lol Deus le ye Hartael Tagiyet! Meda mele ho dipli hobe faor ngaliyey? Fael idel Deus, ngo fael pechem ngo ho towe hafohoyuyey!” ⁸ (Ye sor mele le fael molwe Jesus ye sor bo, “Chuy ho moniyan mo uwol mal le!”)

⁹ Iwe ngo Jesus sa kasiya, “Ifa idem?”

Ngo mal we sa sor bo, “Mele idey ila ‘Buwa’ bo hamem ila ha feraketaw!” ¹⁰ Ngo sa tefael mo tefael ngali yal kekefael pechey Jesus bo ye towe hachuya moniyan kowe mo wol haplom le.

¹¹ Ye cholop, cholop pabiy le re harpar le re momongoy wol sew tagitat. ¹² Moniyan kowe resa kekefael pechey Jesus le re sor bo, “Fang loh hamem ha bela mel wol pabiy kalay.” ¹³ Yesa fangloh ir ngo moniyan kowe resa chuy mo uwol mal we, re sala bulong lefdogol pabiy kowe. Pangerloh pabiy kowe, le malbo be ruwow sengras ngo resa hamdadiy mo wol tagitat we re sala mmus long lal laom we re sala rol malomloh.

¹⁴ Mal kowe rema kekamaler pabiy kowe resa ddar re sala sor fedal luwul haplom we mo luwulur chol milay kowe mokwe resa wiri. Resa magloh yarmat re bela wiri molwe sa wel. ¹⁵ Rela budoh irel Jesus re sala wiri mal we ye ssoeg moniyan uwol le ye maroro le sa yor mengagul ngo sa repiy. Panger rechokwe ngo resa rol motog. ¹⁶ Rechokwe re wiri pangal mokwe ye weldoh lobowe re sala kangalur yarmat mokwe ye wel ngal mal we yor moniyan uwol mo kofal pabiy kowe.

17 Iwe resa kangal Jesus bo be chuy mo wol molwe faluyer.

18 Yodwe Jesus sa chudah yuchul boat we ngo mal we ye moch chuy moniyan mo uwol yesa hafaefel pechey ngo sa kangalu bo, “Ibe daboh!”

19 Ngo Jesus ye temechal. Ngo ligdi bo ye kangalu bo, “Ho loh lubugtam ho bela kangalur lepal mele Samol sa faor ngalug mo lepal momayel yal hagiweg ngalug.”

20 Mal we sa chuy sa loh woal pangal haplom we Decapolis le ye kekangalur yarmat lepal molwe Jesus sa faor ngali. Panger rechoka re rongrong meka ngo re lluwadah iyang.

Fefel We Lol Jairus Mo Fefel We Ye Yangsi Molwe Mengadol Jesus

(Matthew 9:18–26; Luke 8:40–56)

21 Sa tefael Jesus ngal rel laom we sere. Ye cholop yarmat le resa ttey doh irel. 22 Jairus we semal cho tagiyet mo irel imwel ttey we ye budoh lobowe. Molwe yela wiri chog Jesus ngo sa ppungdiy mo lengchel mokwe pechel 23 ngo sa hafaefel pechey le ye sor bo, “Tarfefel la layi ila sa kkel yal tomay. Fael pechem ngo hobe budoh bo hobe yetedah poam uwol bo be chuy yal tomay bo de mes!”

24 Iwe ngo Jesus sa dabey. Ye feraketaw yarmat le re dabeloh le resa hapilsedaw ngali.

25 Ye mel semal fefel le sa hafohoy bo sa seg mo ruwow ragel yal machpol. 26 Sa puw togta irel ngo yete chuy yal tomay. Sa retloh lol salpiy irel paliyel yal tafey bo be chuy yal tomay ngo ye far kekeloh chog. 27 Yodwe yela rongrong kofal Jesus

ngo yesa bulong luwul buwa we ye sala budoh mo lutugurul. ²⁸ Ye luwaley long chog lal depal le ye sor bo, “Ibe yangsi chog mala mengagol ngo be chuy yai tomay.”

²⁹ Ye yangsi chog molwe mengagol ngo ye chuy loh tomay we yal. Iy chog ngo sa meyafilong lal depal le sa chuy sew loh tomay we yal. ³⁰ Yodwe chog ngo Jesus sa meyafiy molwe kamalal le ye buyoy mo uwol. Sa tagul tefael luwul buwa we ngo sa kasiy le ye sor bo, “Itey mele sa yangsi mele mengaguy?”

³¹ Mokwe re dabeyal resa sor bo, “Ho wiri lepal yarmat le re hadibal ngalug, meda mele hola kasiy le ye yangsug iyang?”

³² Iwe ngo Jesus ye chil kekal fedal bo be gola le iy molwe. ³³ Fefel we ye sala chichiloh molwe sa wel ngali ngo sala budoh le sa rerer irel yal rusmes. Sala hasubugudiy mo imol mokwe pechel Jesus ngo sa kangalu molwe tosal. ³⁴ Jesus yesa kangalu bo, “Layi, tugul la yam mele sa hachuya yam tomay. Ho loh luwul hopos bo tomay la yam ila sa chuy.”

³⁵ Yodwe Jesus ye sor molwe ngo sa budoh tot yarmat mo irel imw we imwel Jairus resa kangal Jairus bo, “Molwe lom ila sa mes. Ngo tayor pelal le hobe hamachlokku fedaley Sensey la.”

³⁶ Jesus te itol talengal irel mokwe re sosor ngo hala chog ila ye kangalu Jairus bo, “Ho towe rusmes, bo hobe far chepar.” ³⁷ Ngo Jesus sa sor bo tor le be dabey bo hala chog Pedrus mo James mo John we bisil mele rebe dabey. ³⁸ Rela hola doh molwe imwel Jairus ngo Jesus sa wirir

yarmat le resa somawel fedal mo yar rol tetang ngo re nganga fengal. ³⁹ Yela bulong ngo sa kangalur bo, “Meda mele hasa rol somawel fedal iyang? Ngo meda mele ha rol tetang iyang? Yalwich le ila te mes bo yal masor chog.”

⁴⁰ Yesa chaep yar tapeli Jesus kamemal ngo iy yesa ddaberwey ligtam. Yesa hasi molwe temal mo sil yalwich we mo chowe solmol we re dabeyal resa bulong lal sengil we ye yol yalwich we iyang. ⁴¹ Sa holudah molwe paol ngo sa kangalu bo, “Talitha koum” fael imele ila ye sor bo, “Tarfefel la chemdah!”

⁴² Yodwe chog ngo sa chemdah ngo sa chaep yal dar fedal. (Sa seg mo ruwow lepal ragel tarfefel le.) Panger rechokwe ngo resa lluwдах. ⁴³ Jesus yesa hatobtob ngalir le tor semal le rebe kangalu molwe ngo sa sor bo, “Ha fang hal tarfefel le bo be mongoy.”

6

Jesus We Rete Kaddagiloh Mo Wol Nazareth (Matthew 13:53–58; Luke 4:16–30)

¹ Jesus ye chuy mo loboswe yesa tefael ngal molwe faluyal le mokwe re dabeyal re dabey.

² Iwe la Sabbath ngo sa chapiy yal foloy mo lal imwel tey we. Ye cholop yarmat le re mel lobowe. Panger rechokwe re rongrong foloy kowe yal ngo re lluwдах iyang. Resa rol kasiy fengal uwor le re sor bo, “Iya lobosle yela hasi meka repiyal mo iyang? Ngo if sengal yal ma foru kkemal ka? ³ Te sellap we lol Maria mele? Te iy molwe bisil James mo Joseph mo Judas mo

Simon? Te woal haplom le mele ma mel mokwe wol mwengal iyang?” Iwe re sala te kekadagiloh mekla yema sor.

⁴ Jesus sa kangalur bo, “Pangal lobos ngo rema hasaror profeta mo iyang, hala chog wol faluyal mo irel yerametal mo yal haleng mele te ila sengal mo iyang.”

⁵ Tay yoh le be faor kemal kowe yal iwe sala fedmal chog chotomay mele ye yetedah paol uwor iwe ngo ye chuy yar tomay. ⁶ Jesus ye luwdah irer rechokwe bo tor yar tugul.

Jesus Ye Hagloyurloh Mokwe Re Dabeyal We Seg Mo Rumal

(Matthew 10:5–15; Luke 9:1–6)

Iwe ngo Jesus sa loh irel hasohsoh kowe ye harpa lobowe bo bela foloy mo iyang. ⁷ Yesa hateyelirdoh mokwe re dabeyal we seg mo rumal. Yesa hagloyur rebe loh le rebe rumal mo rumal. Sa fang kkamaler bo be yoh le rebe hachuchuy moniyan mo uwor yarmat. ⁸ Iwe ngo sa kangalur bo, “Ha bele la malekah ngo tor mele habe hasi bo hala chog mekla shomi mele habe hasi. Tor flowa le habe hasi ngo ha towe kaek liliyel litami. Tor salpiy le be mel lal hagchel mekla mengagmi. ⁹ Habe yaya bwela ngo mengagmi chog ikala ye mel uwomi.” ¹⁰ Ngo ye wol kangalur bo, “Te tugul solbos le hala hola ngo hare re ffesangugmi habe mel iyang ngo hasa mel. Ngo sew chog imw le habe mel iyang yee la hola yodla habe chutang loboswe. ¹¹ Hare hala budoh irel sew haplom ngo ire re

temchal ffesangugmi hare rete talenga yalomi ila ngo hasa ligdi ngo hasa hachuya loh bol haplom la mo irel pechemi. Bo yebe mel le sew hagil ngalir.”

¹² Iwe resa loh re sala foloyu ngalir yarmat bo rebe tagul tang molfidir. ¹³ Ye cholop moniyan le re hachuya mo uwor yarmat. Ngo ye cholop chotomay kala re chalif ngalir hapgep sa chuya yar tomay.

*Yal Mes Johannes Baptista
(Matthew 14:1–12; Luke 9:7–9)*

¹⁴ King Yerodes sa rongrong mokwe kofal Jesus we sa medarloh pangal lobos. Tot yarmat re sor bo, “Iy Johannes Baptista le sa molow tefael! Ila fal le sa yor kelal le be ffaor kkemal.”

¹⁵ Ngo tot re sor bo, “Iy Elijah” ngo ikala tot re sor bo, “Iy semal profeta le ye hafedeg ngali chog semal profeta kowe muswe.”

¹⁶ Yodwe Yerodes yela rongrong molwe ngo sa sor bo, “Yeramtala ila Johannes Baptista we ngang mele isor bo rebe supiloh molwe uyal le sa molow tefael!” ¹⁷ Iy Yerodes molwe ye sor bo re bela dorfi Johannes bo rebe fargu resa yetolong lal kalbus. Ye foru meka bo fal Herodias we sa rili we faesul ril Philip we bisil. ¹⁸ Johannes Baptista sa kangalu loh chog Yerodes bo, “Ye tafel le hobe rili mala ril bisim!”

¹⁹ Herodias sa hamachu long chog yal ssong lal depal irel Johannes. Iwe sa luluwaley bo yebe limeseloh Johannes ngo ye teyoh bo yagel

Yerodes. ²⁰ Yerodes ila ye motog Johannes bo ye gola le Johannes ila ye fel ngo ye santus. Iwe ila mele Johannes yela daor iyang. Yerodes ye dipli bo be ma rongrong foloy kala yael Johannes. Pangal yodkala be rongrong foloy kala yal ngo tema pos yal luluwal iyang.

²¹ La wol miril ngo Herodias sa gola mele be foru. Yodwe bungul yal subdoh Yerodes ngo iy Yerodes sa foru sew gubul bo yar panger rechokla re tagiyet mo irel aam mo mekla tamol saldaw mo to rechokla re tagiyet mo wol mekla faluyel Galilee. ²² Iwe sa budoh lefechig we lol Herodias sa barog. Yesa cchehas Yerodes mo panger rechokwe ye ffesangurdoh. Iwe Yerodes sa kasiya lefechig we bo, “Meda mele ho dipli bo be yoh ngalug? Te tugul mele ho dipli ngo be yoh le iy be fang ngalug.” ²³ Yesa hatugulu ngali le ye sor bo, “Te tugul mele hobe kasiyayey ngo ibe fang ngalug. Be yoh le ibe fang ngalug setab mo irel panal meka lamliyey!”

²⁴ Iwe ngo lefechig we sa loh sala kasiya molwe sil bo, “Meda mele ibe sor?”

Iwe ngo molwe sil sa kangalu bo, “Molwe chemwel Johannes Baptista.”

²⁵ Yodwe chog ngo sa tefael loh lefechig we irel Yerodes sala kangalu le ye sor bo, “Idipli le hobe fang ngaliyey chog igala molwe chemwel Johannes Baptista le be mel lal sew pleet!”

²⁶ Sa kel tayikofel depel King we ngo towol yoh le be te talenga yalol lefechig we bo sa mol yal fang yalol mo imor panger chol tteydoh we.

²⁷ Iwe sa fang loh semal pos kowe sa kangalu bela hasidoh molwe chemwel Johannes. Sa loh

pos we irel kalbus we sala supiloh molwe uyel Johannes. ²⁸ Sa yetolong lal sew pleet sa hasidoh sa ngaley lefechig we. Ngo lefechig we sa hasiloh sala ngaley molwe sil. ²⁹ Yodwe mokwe re dabeyel Johannes rela rongrong kofal molwe, ngo resa budoh hasi molwe porgol re sala leba.

Jesus Ye Hamngoyur Limngeras Mal

(Matthew 14:13–21; Luke 9:10–17; John 6:1–14)

³⁰ Apostel kowe resa tefaeldoh irel Jesus resa kangalu mokwe resa foru mo ikwe resa haskuna.

³¹ Tay yoh le Jesus mo mokwe re dabeyal rebe ftag haler bo ye cholop yarmat le re bubudoh irer mo ikala re loloh. Iwe Jesus sa kangalur bo, “Hami siya roloh mo solbos le tor yarmat iyang bo ha bela hasoso mwo sugfed.” ³² Iwe resa dage seyai boat resa loh solbos le tor loh yarmat iyang.

³³ Ir re gil ngalir rechokwe re cholop we re wirir yar loh. Re budoh yarmat mo wol sew mo sew haplom resa dar wol fuluy re sala homol hola loboswe mo imol Jesus mo mokwe re dabeyal. ³⁴ Yodwe yela diloh Jesus mo yuchul boat we sala wiri lepal buwa we iwe lepal ngo kkel yal fahor bo resa wochog saaf kowe tor le ye kekefalir. Iwe sa chapiy yal foloyur le ye cholop mekla ye kangalur. ³⁵ Yodwe sa pal loh yaal ngo mokwe re dabeyal resa budoh resa kangalu bo, “Iglā ila sa pal loh yaal ngo lobosle ila tor le ma mel iyang. ³⁶ Hafengar loh yarmat rebe loh irel milay kala mo hasohsoh kala ye harepdoh bo re bela chuway haler iyang.”

³⁷ Jesus sa kangalur bo, “Ha fang haler hami!”

Ngo resa kangalu bo, “Ho luluwaley le ha bela tapeliloh rubguy faesol salpiy kowe silver bo paliyel flowa bo habe hamongoyu ngalir?”

³⁸ Iwe Jesus sa kasiyar bo, “Ifa lepal flowa le ye mel iremi? Ha loh ha bela kamahoy.”

Yodwe rela gola ngo resa kangalu bo, “Limay flowa mo rumal yig.”

³⁹ Jesus sa kangalu mokwe re dabeyal bo rebe hamhalar buwa we le rebe sew mo sew tteyal. Ngo resa kangalur bo rebe marrodiy wol fadil kowe. ⁴⁰ Iwe resa rol marodiy le re sew mo sew tteyal. Yor tot tteyal le kasubguy ngo yor tot le kalle meg yarmat iyang. ⁴¹ Iwe ngo Jesus sa hasi flowa we limay mo yig we rumal sa kaledah wol laeng ngo sa kangkal Deus yal hachigchig. Ngo sa dipi flowa kowe ngo sa kangalur mokwe re dabeyal bo rebe yildi uwor yarmat. Ngo re wol yildi yig we rumal uwor panger yarmat. ⁴² Panger ngo re mongoy ngo re maedloh iyang. ⁴³ Iwe ngo mokwe re dabeyal resa hateyili fengali lutgul flowa mo yig kowe sala ssog seg mo ruwow bechebach iyang. ⁴⁴ Leper mal le re mongoy lobowe ila limngeras.

Jesus Ye Darloh Wol Taed

(Matthew 14:22–33; John 6:15–21)

⁴⁵ Irel yodwe chog ngo Jesus sa kangalu mokwe re dabeyal bo rebe dage boat we ngo resa hamwoloh mo imol wol Bethsaida le ye mel rel laom we rela sere ngo iy ye bele halahor buwa we. ⁴⁶ Wol miril yal habungur ngo sa bidah wol sew tagitat bela mapel iyang. ⁴⁷ Yela lefhafдох

ngo boat we sa mel lochochol laom we, iwe ngo Jesus sa iy loh chog lobowe. ⁴⁸ Yesa wiri mokwe re dabeyal le resa tapey keler irel yar fadol bo re fefadol ngal chapil yaeng. Iwe yela lemaral ngo sa budoh Jesus irer le ye dedarloh wol taed, le sa fesugfed chog ngo ye bele ttepal tangir. ⁴⁹ Iwe ngo ir resa wiri le ye dedarloh wol taed we. Iwe ngo resa kacchog bo iy semal yalus, iwe resa rol tawul ngo re sor bo, “Yalus!” ⁵⁰ Panger ngo resa rol motog irel yodwe rela wiri iyang.

Yodla chog ngo Jesus sa malili ngalir le ye sor bo, “Hakela lal dipmi bele ngang mele, ha towe motog!” ⁵¹ Iwe ngo sa bidah irer yuchul boat we ngo ye malululoh yaengwe. Panger mokwe re dabeyal ngo resa lluwadah irel molwe resa wiri. ⁵² Ir resa somawel fedal irel hamongol buwa we limngeras le tediyor mele ye medaf lal deper iyang.

*Jesus Ye Hachuya Yar Yarmat Tomay Mo Wol Gennesaret
(Matthew 14:34–36)*

⁵³ Iwe resa supiloh laom we re sala hola Gennesaret resa lemtagluloh boat we mo iyang. ⁵⁴ Yodwe chog re chutang boat we ngo sa gil Jesus ngalir yarmat. ⁵⁵ Iwe chog ngo yarmat resa rol hamed fedaley wol fuluwe we le tetugul lobole re rongrong le sa mel iyang ngo resa kaekdoh chotomay le re mel lal giyer. ⁵⁶ Pangal lobos le be loh iyang le te tugul hare luwul haplom hare luwul imw, hare wol milay, hare lobowe liliyel market le ma toa tteydoh yarmat iyang, ngo rema budoh irel rebe hafaef pechey bo hare hare

mele chog chotomay rebe yangsi ngachel mala mengagul. Panger rechokwe re yangsi molwe mengagul ngo ye chuyloh yar tomay.

7

Foloy Kowe Yar Chapdoh Kowe (Matthew 15:1–9)

¹ Tot Pharisees mo tot mokwe sensel Hatobtob we le re budoh mo wol Jerusalem resa rol langbaloh Jesus. ² Resa wiri tot mokwe re dabeyel Jesus le rete tala payur ngo resa mongoy. Rete dabey mokwe Pharisees kowe re kangalur yarmat bo rebe ma foru.

³ (Bo ir Pharisees mo pangerloh Jews ngo re dabey felel mekla re guladoh mo irer mokwe chaepdohor le retema mongoy le re bete tela payur. ⁴ Ngo towe yoh le rebe hangi sew mongoy ka ye budoh mo market le rebe te chiri. Ye cholop mekla kkor re muswe le re chil dedabey le tapel chog igegel yar ma tela yar tohoh, mo raw, mo tapiy, mo yar ma wubub chob.)

⁵ Iwe ngo ir Pharisees mo mokwe sensel Hatobtob we resa kasiya Jesus bo, “Meda fal le mekla re dabeyem rete dabey mekla kkol chaepdoh kowe yach muswe le si chil ma foforu ngo ir resa mongoy le rete tela payur?”

⁶ Iwe ngo Jesus sa kangalur bo, “Surel profeta Isaiah mokwe ye sor iremi! Hami sibis choto kachapar le igegel chog mokwe ye tefa we ye sor bo:

‘Deus ye sor bo yarmat rema hasrowuyey
mo irel yar hapatpat,

ngo tor luwalel mo lal deper.

⁷ Ila tor fal ngalir le rebe hasrowuyey,
bo foley kala yar
ila foriyel yarmat,
ngo resa itol bo holongol
hatobtob kala yael Deus!’

⁸ “Hasa tahcheloh hatobtob kala yael Deus ngo hasa talenga chog ikala foriyel yarmat.”

⁹ Iwe ngo Jesus sa taboloh ngo sa sor bo, “Hami hasa gola mele habe foru bo habe tahcheloh hatobtob kala yael Deus bo habe dabey ikala yami lufulumi. ¹⁰ Moses ye sor bo, ‘Hobe hasrowu tamom mo solom, ngo semal le be hapatpat tayikof ngal temal hare sil, ila ngo ye momay le yebe mes.’ ¹¹ Hami hasa foleyu ngalir yarmat le hare semal le hare yor formel irel le be teptap be hamwal ngal molwe temal hare sil, ngo be yoh le be sor bo, ‘Yai maligach mele!’ ¹² Bo yagel mala de hamwal ngal molwe temal mo sil. ¹³ Iye sengal foley kala yami ngalir yarmat le ye kekamolaho pedal mekla yalol Deus. Chil cholop ikala ye wochog mele le hami ha foforu.”

Mekla Yema Hatayikofar Yarmat
(*Matthew 15:10–20*)

¹⁴ Iwe ngo Jesus sa wol ffeasang tefaelir buwa we fal sew ngo sa kangalur bo, “Ha talenga hamayu meka ibele sor bo habe medaf. ¹⁵ Tor sew formel le be bulong lofodgol semal le be hatayikofa yeramtawe bo, ¹⁶ far ika yema buyoy mo lofodgol mele yema hatayikofa.”

¹⁷ Yodwe Jesus ye ligdi buwa we ngo sa bulong yilim ngo mokwe re dabeyal resa kasiya fael hamedaf we. ¹⁸ Iwe ngo Jesus sa kasiyar bo, “Hami mwo ngo ha ted wol medaf? Tor mele be bulong lofodgol semal yarmat le be hatayikofa, ¹⁹ bo fal mala te bulong lal mala depal bo ye bulong chog lal mala siyal ngo sa moch la pedaloh.” (Jesus sa kapta molwe le ye sa sor bo pangal mongoy ngo sa fel le sibe mongoy.)

²⁰ Ngo sa wol taboloh yal hapatpat le ye sor bo, “Meka yema buyoy mo lofodgol semal mele yema hatayikofa yeramtawe. ²¹ Bo mekla yema buyoy mo lal depel semal mo semal mele yema budoh luluwal tayikof mo iyang sala hasi ngal gich metmetal molfid ka: perafel peteg, chote habulupoy le resa faor maltemay, lilimesloh yarmat, ²² ngo re faor maltemay ngal ril semal, mo chehaw, fforol pangal metmetal tayikof, kachapar, hatolop, loltemay, hatayikofel kaptal semal, hattodah mo wegdegel buch. ²³ Pangal tayikof ka ngo yema buyoy mo lal yael semal luluwal sala hatayikofa.”

*Tugul We Yael Fefel We
(Matthew 15:21–28)*

²⁴ Jesus sa chuy sa loh solbos le ye harpa haplom we idal Tyre. Ye sala bulong lal sew imw ngo yete dipli le yarmat rebe gola le iy ye mel loboswe, ngo ligdi bo yetyoh le be mwol. ²⁵ Ye mel semal fefel le ye mel semal yalwich tarfefel lol le yor moniyan uwol le irel chog yodwe ye rongrong kofal Jesus ngo yesa bodoh irel sala pung hasubguydiy mo imol mokwe pechel.

²⁶ Fefel we ila semal re Gentiles le ye sub mo wol haplom we Phoenicia we ye mel wol Syria. Yesa hafaelpেচেয় Jesus bo be hachuya moniyan mo uwol tarfefel we lol. ²⁷ Iwe ngo Jesus sa kangalu bo, “Siya hamngoyur mwo yalwich ka. Bo ye tafel le sibe hasi mongoy ka haler yalwich siya pedaloh bo haler pes.”

²⁸ Fefel we sa sor bo, “Ila sengal Malap, ngo ligdi bo pees ka mwo ma mel fael tis ngo ma mongoy meka lutgul haler yaluwich!”

²⁹ Iwe ngo Jesus sa kangalu bo, “Fael pedal hapatpat kala hosa sor lete felel mokwe ngang iy sor, mele ho bele tefael ngal bugtam iyang. Ho bele la wiri le moniyan we ila yesa chuy mo wol tarfefel we lom.”

³⁰ Iwe fefel we sa tefael ngal molwe bugtal sala wiri yalwich we lol le ye yol lal molwe giyal le tosol le sa chuy moniyan we mo uwol.

Jesus Ye Hachuya Yael Semal Mal Talengbat

³¹ Jesus sa chuy tangi haplom we Tyre sa loh Sidon, sa chuy sa loh irel Laom we Galilee le ye loh irel fuluyel haplom we Decapolis. ³² Tot yarmat re sala hasidoh semal mal irel le ye talengbat le ye tema mmwal le be haptpat. Iwe resa hafaelpেচেয় bo be yetedah paol uwol.

³³ Iwe ngo Jesus sa pali mal we tangi buwa we ngo sa yetolong haddol lal mokwe talengal ngo sa chaelyewa molwe haddol sa yangsi molwe yawal mal we. ³⁴ Iwe ngo Jesus sa kaledah wol laeng ngo sa ngas loh, iwe ngo sa kangal mal we bo, “Ephphatha” fael mele ila sugegloh.

³⁵ Irel yodwe chog ngo mal we yesa rongrong formel ngo ye mmwal le yebe hapatpat bo sa chuyloh molwe ye hawersiy yewal bo deyoh be hapatpat. ³⁶ Iwe ngo Jesus sa hatobtob ngalir buwa we le tor semal le rebe kangalu. Ngo lepal kkelel yal hatobtob ngalir bo re towe sor ngo ila lepal kkelel yar kekapta fedaley. ³⁷ Panger rechokwe re rongrong mokwe ngo re luwdah iyang. Iwe ngo resa sor bo, “Ye momay pangal meka yeramtale yema foru. Ila mwo chotalengbat ngo yema hachuya yar talengbat ngo rechoka tema mmwal rebe hapatpat ngo yema foru bo yebe mmwal le rebe hapatpat.”

8

Jesus Ye Hamongoyur Fangeras Yarmat (Matthew 15:32–39)

¹ Tesulay mo wol miril ngo sew buwal yarmat le ye palleng resa wol ttey fengal yee la tayorloh haler, ngo Jesus sa ffesangur mokwe re dabeyal ngo sa kangalur bo, ² “Sa budoh yai fahor rechoka bo sa solral yar mel irey le tor mele re mongoy. ³ Hare iy be fang loh ir lubugter le iye tor mele re mongoy ngo re bela remasol loh irel yar kkoloh bo ye ddaw lobos kala tot ir re budoh mo iyang.”

⁴ Mokwe re dabeyal resa kasiya bo, “Iya mele si bela kakdoh haler rechoka iye leper mo iyang le tor mongoy lobosle?”

⁵ Iwe Jesus sa kasiyar bo, “Ifa lepal flowa le ye mel iremi?”

Iwe ngo resa sor bo, “Fisyoy.”

⁶ Iwe ngo yesa kangalur buwa we bo rebe marorodiy wototol. Iwe sa hasi flowa we fisyooy sa kangal Deus yal hachigchig, yesa dipiy flowa kowe, sa ngaler mokwe re dabeyal bo rebe hamhela uwol buwa we. Ngo ir resa foru molwe ye kangalur. ⁷ Iwe ngo ye wol mel fedmal yig pachigchig. Jesus sa kangal Deus yal hachigchig ngo sa wol kangalur mokwe re dabeyal bo rebe wol hamhela uwor buwa we. ⁸⁻⁹ Panger rechokwe fangeras ngo re mongoy, mongoy yee rela maed. Iwe ngo mokwe re dabeyel Jesus resa hateyili mokwe ye mel diy ngo ye ssog fisuw bechebach mo iyang. ¹⁰ Iwe ngo Jesus ye halahor chog buwa we ngo iy mo mokwe re dabeyal resa dage seyay boat resa loh wol molwe faluyel Dalmanutha.

*Pharisees Kowe Re Kangal Jesus Bo Be Foru Sew Kemal
(Matthew 16:1–4)*

¹¹ Tot Pharisees re budoh irel Jesus ngo sa chaep yar hapaliyel ngali. Re dipli bo rebe foru sew formel le rebe hagla ngal Jesus. Iwe resa kangalu be faor sew kkemal le be halehaloh hare iy ye fel mo irel Deus. ¹² Iwe ngo Jesus sa halalai yal ngas dah ngo sa sor bo, “Meda mele yarmetal fael mwoka re dodongor kkemal iyang? Yeb, ibe kangalugmi le tor tugulul meka le be holar rechoka!”

¹³ Yesa chuy tangir sa tefael dah yuchul boat we resa loh rel laom we rewe sere.

*Haboloh We Yar Pharisees Kowe Mo Yerodes
(Matthew 16:5–12)*

¹⁴ Mokwe re dabeyel Jesus re maligli rebe kak flowa le be cholop, iwe sala halseyay chog mele re hasi. ¹⁵ Iwe ngo Jesus sa hatobtob ngalir le ye sor bo, “Hasa kemahoy fengalugmi ngo ha hamrehahmi irel haboloh we yar Pharisees mo haboloh we yael Yerodes.”

¹⁶ Iwe resa kapta fengali chog uwor le re sor bo, “Ye sosor mele bo fael mala tor flowa le si hasi.”

¹⁷ Jesus sa gola mokwe re sosor iwe sa sor bo, “Meda mele ha kekapta yal tor flowa iyang? Ha ted rol gola ngo ha ted rol medaf chog? Ye chil pelat chog lal mekla chimi? ¹⁸ Yor metami ngo tor mele hama wiri? Yor talengmi ngo tor mele hama rongrong? Hate memangi ¹⁹ yodwe idipiy flowa we limay ngo hasa yildi uwol lemngeras yarmat? Fodow bechebach le ye ssog irel flowa kowe ye luteg le ha hasi?”

Iwe ngo resa sor bo, “Seg mo ruwow bechebach.”

²⁰ Ngo Jesus yesa kasiy, “Iwe ngo yodwe idipiy flowa we fisoy ngo hasa yildiy uwol fangeras yarmat? Ngo fodow bechebach le ye ssog irel flowa kowe lutgul le ha hasi?”

Iwe ngo resa sor bo, “Fusuw.”

²¹ Ngo Jesus yesa kasiyar bo, “Ila mwo ngo hated rol medaf chog?”

*Jesus Ye Hachuya Yael Semal Mal Metafis Mo
Woal Bethsaida*

²² Rela budoh wol Bethsaida ngo tot yarmat resa hasidoh semal mal le ye metafis irel Jesus resa hafalpechey bo be yangsi. ²³ Jesus sa holu paol mal we yesa palawey mo yulgul hasohsoh. Wol miril yael Jesus gutfi mokwe metal ngo sa yetedah paol uwol ngo sa kasiya bo, “Yor mele hosa wiri?”

²⁴ Iwe mal we sa tardah ngo sa sor bo, “Isa wirir yarmat ngo ligdi bo re wochog bo ire le re dedar fedal.”

²⁵ Jesus sa wol yetedah mokwe paol uwol mokwe metal mal we. Irel yod le ngo mal we yesa haffado yal kaloh ngo sa tefael llifadol mokwe metal le sa wiri pangal formel le ye ffod. ²⁶ Jesus sa halho mal we lubugtal le sa kangalu bo, “Ho towe tefael loh irel hasohsoh la.”

*Pedrus Ye Sor Mala Holngol Kofal Jesus
(Matthew 16:13–20; Luke 9:18–21)*

²⁷ Iwe ngo Jesus mo mokwe re dabeyal resa loh wol tot haplom lengchel Caesarea Philippi. Yar loloh ngo sa kasiyar bo, “Ha kangaluyey, yarmat rema sor bo Ngang itey?”

²⁸ Iwe ngo resa sor bo, “Sibis re sor bo gel Johannes Baptista ngo sibis re sor bo gel Elijah, ngo wol sibis re sor bo gel semal profeta kowe.”

²⁹ Jesus yesa kasiyar, “Iwe ngo hami, ha sor bo Ngang itey?”

Pedrus sa sor bo, “Gel Kristus.”

³⁰ Iwe ngo Jesus sa hatobtob ngalir bo, “Tor le habe kangalu le Ngang iy.”

Jesus Ye Kapta Kofal Yal Be Hafohoy Mo Yal Mes

(Matthew 16:21–28; Luke 9:22–27)

³¹ Iwe ngo Jesus sa chapiy yal foloyur mokwe re dabeyal le ye sor bo, “Mala Layur Retalop ila be kkel yal hafohoy ngo mal kowe yar mo tomol temarong kowe mo mokwe sensel Hatobtob we re bele fangloh iy. Rebe limeseloh ngo bela solral mo wol miril ngo sa molow tefael.” ³² Ye hamdefa hamayu ngalir mele bo rebe medaf iyang. Iwe Pedrus sa paliloh Jesus mo medaw sa chapiy yal kkaftoroy ngali. ³³ Iwe ngo Jesus sa tagul tefael sa kal ngalir mokwe re dabeyal ngo sa kkaftoroy ngal Pedrus le ye sor bo, “Satan, hadawah tangyey. Luluwal kala yam ila tebudoh mo irel Deus bo ye budoh mo irel yarmat!”

³⁴ Iwe ngo Jesus yesa ffe sangur buwa we mo mokwe re dabeyal. Yesa kangalur bo, “Semal le ye dipli le be dabeyey ngo be tahcheloh luwalel lufulyal, sa hasi yal krud ngo sa dabeyey.

³⁵ Semal le be hafali yal molow ngo be pung tangi. Ngo semal le bete hafaliloh yal molow le fal ngang mo Ebangelium le ngo be molow.

³⁶ Meda mele mmwalel semal yarmat le bela yoh ngali pangal meka ye mel lal faileng le ngo ye teyoh ngali molow la tor siyal? Ye tugul le tor!

³⁷ Bo tayor mele be chil foru le be yoh ngali molow la tor siyal. ³⁸ Hare fael mwole sa ssogol molfid ngo yarmat re tay kekadagiloh Deus iwe ngo semal sa maligilyey mo foloy ka yai, ila ngo mala Layur Retalop be wol mmaligi yeramtala

irel yodla bela budoh luwul falmay la yael mala Temal le rebe chusew doh mo angelus kala re santus.”

9

¹ Iwe ngo sa taboloh yal hapatpat ngo sa sor bo, Ihatugulu ngalugmi le yor tot mo luwulmi igla le re towe mes yee la hola yodla re bela wiri mala Lamliyel Deus le yebe lahdoh luwul kekel mala kamelal.”

*Jesus We Ye Yusuweloh Molwe Woal
(Matthew 17:1–13; Luke 9:28–36)*

² Wolral mo wol miril ngo Jesus sa ffesangu Pedrus, mo James mo John sa palirdah wol sew tayit le ye tagiyet re sala rol ir loh chog mo iyang. Yodwe re kekal ngali Jesus ngo sa yusuweloh molwe woal. ³ Mokwe mengagol ila sa kkel yal bechrag le tor semal mo lal failengle, le be sopa le be hola mala bbechragel. ⁴ Iwe ngo rosolmol mokwe re dabeyel Jesus ngo resa wiri Elijah mo Moses le re rol kapatpat fengal mo Jesus. ⁵ Pedrus sa kangal Jesus bo, “Sensey, sa momay mele sila budoh iga. Ha bele hasu suluw tento bo sew imwom, ngo sew imwel Moses ngo sew imwel Elijah.” ⁶ Pedrus ye tay gola mele yebe sor bo iy mo mokwe chilal ngo sa kkel yar rol motog.

⁷ Sa budoh sedep darmi sala halururloh, iwe ngo sa malilidiy Deus mo luwul darmiy we le ye sor bo, “Iye mele Layi le ihartal hachangi. Ha talenga yalol!” ⁸ Rela kekal fedal ngo tayor semal le re wiri bo sa hala chog Jesus mele ye mel irer.

⁹ Rela bibidiy mo wol tayit we ngo Jesus sa kangalur bo, “Tor semal le habe kangalu molwe hasa wiri yee la hola yodla yebe molow tefael mala Layur Retalop mo irel maes.”

¹⁰ Iwe re talenga mokwe Jesus ye kangalur, resa kasiy fengal chog uwor hare meda fal iy molwe ye sor bo, “Molow tefael mo irel maes?”

¹¹ Iwe resa kasiya Jesus, “Meda fael le mokwe sensel Hatobtob we rela sor bo Elijah mele be hamodoh iyang?”

¹² Jesus sa sor bo, “Elijah ila be hamodoh bo be hafle pangal formel. Iwe ngo meda fal le Babior we ye Santus ye sor bo mala Layur Retalop ila yebe kkel yal hafohoy ngo yarmat rebe mmwodaloh iyang? ¹³ Ibe kangalugmi le Elijah ila sa faesul mel ngo yarmat re faor ngali mele ir re dipli, le tappel chog molwe Babior we ye Santus ye sor irel.”

Jesus Ye Hachuya Moniyan Mo Uwol Semal Yalwich Tarmal

(Matthew 17:14–21; Luke 9:37–43)

¹⁴ Yodwe rela budoh irer mokwe chiler ngo ye mel sew buwal yarmat le resa langbarloh, iwe makawe sensel Hatobtob we resa kekapaliyel ngalir. ¹⁵ Yodwe buwa we rela wiri Jesus ngo re lluwadah. Iwe resa hamed ngali resa habungu.

¹⁶ Jesus sa kasiyar mokwe re dabeyal, “Meda mokwe ha rol kekapaliyel fengal mo rechoklay iyang?”

¹⁷ Semal mal mo luwul buwa we sa sor bo, “Sensey, isa hasidoh yalwich tarmal le layi irem

bo sa mel semal moniyan uwol ngo tay mmwal bo be maliliy. ¹⁸ Pangal yodka ma kkel doh moniyan uwol ngo moniyan we yema pedadiy wototol. Iwe ngo sa buyoy burbur mo lal yewal ngo ma kketangtingi mekla ngil ngo ye remmasowloh mala holngol. Sa mol yai kangalur mokwe re dabeyem bo rebe hachuya moniyan mo uwol ngo ye temmwal ngalir.”

¹⁹ Jesus sa kangalur bo, “Ifa lepal yami ted rol chepar hami rechoka! Be ifa lepal ssulayel yai mel ngalugmi? Ngo be chil ifa lepal yai halelayi repiyey iremi? Ha hasidoh yalwich la irey.” ²⁰ Iwe resa hasidoh irel Jesus.

Yodwe chog moniyan we ye wiri Jesus ngo sa yal sew kkel loh molwe uwol yalwich tarmal we. Yesa pedadiy wototol sa tapolpol fedal ngo ye buyoy burbur mo lal yewal. ²¹ Jesus sa kasiya molwe temal yalwich tarmal we bo, “Sa ifa lepal ssulayel mele uwol?”

Mal we sa sor bo, “Lebel chog yal yalwich ngo sa pachngali. ²² Sa cholop yod kala moniyan le ma foforu le be limeseloh irel yal ma hadrodah wulyef ngo ye hadrolong locchol. Hare be mmwal ngalug ngo hosa fahohmem bo hobe tipingumem!”

²³ Jesus sa kangal bo, “Ngoa, be mmwal ngalye igle gel be mmwal ngalug. Pangal formel ngo be mmwal ngalir rechoka yor yar tugul.”

²⁴ Yodwe chog ngo mal we sa tawul le sor bo, “Yor yai tugul ngo hala chog ila ye telap. Tipingyey bo be kkel tot yai tugul.”

²⁵ Jesus sa wiri buwa we le resa mmitre ngalir ngo sa kangalu moniyan we bo, “Gel yalus la homa foru bo yarmat rebe talengbat ngo re togla hapatpat. Isa kangalug bo hobe chuy mo uwol yalwich la ngo taylor fael sew le hobe chil tefael doh uwol!”

²⁶ Iwe ngo sa nngaloh moniyan we ngo sa kkel loh molwe ye mel uwol yalwich tarmal we. Iwe ngo sa moch chuyloh mo uwol. Sa mmaluloh yalwich we le sa wochog semal chomes. Pangal yarmat ngo resa sor bo, “Yesa mes!” ²⁷ Iwe ngo Jesus sa holu molwe paol yalwich we sa tipingi yalwich we bo be sudah.

²⁸ Wol miril yael Jesus mo mokwe re dabeyal bulong yilim le sa rol ir loh chog ngo resa kasiya bo, “Meda mele yela teyoh le habe hachuya moniyan we iyang?”

²⁹ Iwe Jesus sa sor bo, “Taylor mele be chil chuy we iyang, bo sa halachog mepel mele be chuy iyang.”

*Jesus Yesa Wol Kapta Kofel Yal Be Mes
(Matthew 17:22–23; Luke 9:43–45)*

³⁰ Jesus mo mokwe re dabeyal resa chuy tangi loboswe resa loh luwul Galilee. Yete depel Jesus le yarmat rebe gola lobosle ye mel iyang ³¹ bo mil mala ye chil kekaskuna ngalir mokwe re dabeyal mele: “Mala Layur Retalop ila bele yoh long lal payur rechokala rebe limeseloh. Ngo halachog ila bela solral mo wol miril ngo be molow tefael.”

³² Re temedaf irel fael molwe ye haskuna ngalir ngo re motog le rebe kasiya.

Itey Mele Ye Tagiyet

(Matthew 18:1–5; Luke 9:46–48)

³³ Iwe rela budoh woal Capernaum ngo wol miril yar bulong yilim ngo Jesus sa kasiya mokwe re dabeyal bo, “Meda mokwe ha rol kekapaliyel fengal iyang mo lal yalap we?”

³⁴ Iwe ngo tor mele re palili ngali bo mil mala lal yalap we ngo resa rol hapaliyel fengal luwulur hare itey semal ir le ye hartael tagiyet.

³⁵ Jesus sa marodi ngo sa ffesangur chowe seg mo rumal ngo sa kangalur bo, “Semal le be dipli le be hamwo ngo iy yebe foru le iy yebe la hamirloh ngo be mel bo boyel pangal yarmat.”

³⁶ Yesa ffesangu semal yalwich sala hasu mo imor. Ngo sa holu long lomolal ngo sa kangalur bo, ³⁷ “Semal le be hamwale semal yalwich ka le fael ngang, ngo iy ye hamwalyey. Ngo le be hamwalyey ngo te ngang chog mele ye hamwale, bo ye wol hamwal yeramtala ye fangdoh ngang.”

Semal Le Be Te Hapaliyel Ngalgich Ngo Iy Chilach

(Luke 9:49–50)

³⁸ John ye kangal Jesus bo, “Sensey, ha wiri semal mal le ye kkachuchuy moniyan mo uwor yarmat le ye tteptap mala idem, iwe hasa kangalu bo yebe poloh, bo te iy chilach.”

³⁹ Iwe ngo Jesus sa kangalur bo, “Ha towe hapolaho, bo tor semal le be foru sew kkemal le ye teptap mele idey le be yoh le towe ssulay mo wol miril ngo sa sor meka ye tayikof irey.

9:34 Lk 22:24 **9:35** Mt 20:26–27; 23:11; Mk 10:43–44; Lk 22:26

9:37 Mt 10:40; Lk 10:16; Jn 13:20

⁴⁰ Semal le be tema hapaliyel ngalgich ngo iy chilach. ⁴¹ Isa hatugulu ngalugmi le te tugul semal le be fang sugfed chael bo limmi le fal mala hami choluway ngo ye tugul le be yor paliyel yal hachigchig.

*Meka Yema Hadepepa Gich Ngal Molfid
(Matthew 18:6–9; Luke 17:1–2)*

⁴² “Hare semal yebe wigdi depel semal yalwich ka tangyey, ngo ye momay le sibe feragu sew porow kowe ye paleng ngal mala uyal siya pedaloh leted. ⁴³ Iwe ngo hare sere mala poam mele ye wigdi depom tangyey, ila ngo hosa supiloh be chuy. Ye momay le hobe bulong luwul molow la tor siyal le be halsere poam mo imol mala be rure poam ngo ho loh Infiyerno irel yafla tor siyal. ⁴⁴ [Lebola yil kala retema mes re be hangir, ngo yaef la tema gul yebe fisgir.]*
⁴⁵⁻⁴⁶ Ngo hare sere mala pechem mele ye wigdi depom tangyey, ngo hosa supiloh be chuy, ye momay le ho bela bulong irel molow la tor siyal le halsere pechem mo imol mala be rure pechem ngo ho loh Infiyerno. ⁴⁷ Ngo hare sefaes mala metam mele ye weged depom tangyey, ngo hosa haltuloh be chuy, ye momay le hobe bulong irel mala Lamliyel Deus le be halsefaes metam mo imol mala be refaes metam ngo ho loh Infiyerno. ⁴⁸ Ila lobola ye mel ‘yil kala re tema mes le re

9:40 Mt 12:30; Lk 11:23 **9:41** Mt 10:42 **9:43** Mt 5:30

* **9:44** Tot babior ila rechelalong verse 44 le yesor bo: Lebola yernel ‘yil kala retema mes le re kakangi maka halongor yarmat, iwe no yaef la tema gul le ye fifisgir yarmat.’ **9:47** Mt 5:29

kekangi meka halongor yarmat iwe mo yaef la tema gul le ye fifisgir yarmat.’

⁴⁹ “Panger yarmat ngo re bele tefoy tefael irel yaef, le be wochog sew maligach le ye tefoy tefael irel hasiga.

⁵⁰ “Hasiga ila ye momay; ngo hare bela chuyloh yal taed ila ngo be ifa sengal ngo hasa foru tefaeli le be taed? Be wochog yal paleng pelal hasiga ila be ila sengal yal paleng pelal yami mareyar, ila hami habe hafle fengaliy ila ngo be pos llepdami.”

10

Jesus Ye Fology Kofal Mahelal Habulupoy (Matthew 19:1–12; Luke 16:18)

¹ Iwe ngo Jesus sa ligdi loboswe sa loh wol mokwe faluyel Judea iwe ngo sa supiloh Mololul we Jordan. Yarmat resa wol wuwumag ngali ngo iy sa wol chapiy yal foloy fael sew.

² Tot Pharisees re sala budoh rebe hagla Jesus. Iwe resa kangalu bo, “Kangalugmem hare ye fel mo irel Hatobtob we yach le semal mal rebe mehal mo yal habulupoy?”

³ Iwe ngo Jesus sa hatefaeli le ye sor bo, “Meda hatobtob le Moses ye fang ngalugmi?”

⁴ Iwe ngo resa sor bo, “Moses yesa hatela le semal mal yebe yigil tefa babiorol yal mehal mo yal habulupoy ngo sa moch yoh le yebe hachuya habulupoy we yal.”

⁵ Jesus yesa kangalur bo, “Moses ye foru hatobtob le bo yami bo fael mala ha chiyemmay. ⁶ Iwe ngo irel yodwe Deus ye hasub pangal formel ngo ye foru mal mo fefel le ye wochog molwe babior we ye santus ye sor. ⁷ Ila fal le semal mal be ligdi molwe temal mo molwe sil re sala sew chog mo habulupoy we yal. ⁸ Iwe ngo chole rumal ila re bele sew chog. Re tay rumal mo iyang bo resa semal chog. ⁹ Ila tor semal le be hamahla mele Deus sa hachu fengali bo be sew chog.”

¹⁰ Yodwe resa tefael long lal imw we ngo mokwe re dabeyel Jesus resa kasiya kofal iy molwe. ¹¹ Iwe sa kangalur bo, “Semal mal le rebe mehal mo yal habulupoy ngo resa wol la popoy sew mo semal fefel ila sa molfid, bo sa tayikof ngal yal habulupoy. ¹² Wol ila sengal chog semal fefel le rebe mehal mo yal habulupoy ngo resa wol la popoy sew mo semal mal bo sa molfid, bo sa tayikof ngal yal habulupoy.”

Jesus Ye Mapelar Yalwich

(Matthew 19:13–15; Luke 18:15–17)

¹³ Tot yarmat re kakdoh yalwich irel Jesus bo be yetedah paol uwor ngo mokwe re dabeyal resa kaftoroy ngalir rechokwe. ¹⁴ Yodwe Jesus yela gola molwe ngo sa ssong ngo sa kangalur mokwe re dabeyal bo, “Ha ligdir yalwich kala bo rebe budoh irey. Ha towe hapolahor bo mala Lamliyel Deus ila yar tapper rechoka. ¹⁵ Ihatugulu ngalugmi le semal le be te tagul ngal

mala Lamliyel Deus le be wochog yalwich ka, ngo towe doh long iyang.” ¹⁶ Iwe ngo sa holur long yalwich kowe lomolal ngo sa yetedah paol uwol semal mo semal ir ngo sa mapelar.

Mal We Ye Mmal

(Matthew 19:16–30; Luke 18:18–30)

¹⁷ Irel yael Jesus loloh ngo semal mal sa hamdadoh irel ngo sa hasubgudiy mo imol ngo sa kasiya le ye sor bo, “Sensey Momay, meda mele ibe foru ngo sa yoh ngalyey molow la tor siyal?”

¹⁸ Iwe ngo Jesus sa kasiya bo, “Meda mele hola sor bo iy momay iyang? Tor semal le ye momay bo halachog Deus mele ye momay. ¹⁹ Ho gola hatobtob kowe ye sor bo: ‘Ho towe limeseloh semal, ho towe pere ril semal, ho towe peraf, ho towe tungu kaptal semal, ho towe kachapar, iwe ngo hobe hasrowu tamom mo solom.’ ”

²⁰ Iwe mal we sa sor bo, “Sensey, yodwe chog iy chil yalwich yee la hola doh igla, ngo ifaesul kekasrowu chog pangal hatobtob ka.”

²¹ Jesus sa hafeda mal we luwul yal sa fahoy ngo sa kangalu bo, “Chil mel chog sew formel le hobe foru. Ho loh ho sala taep chuway pangal mekla mmalem iwe hosa fang mekla salpiyal ngalir malhafohoy. Ila ngo be yoh ngalug mmal la ye mel mo wol laeng. Iwe ngo hosa budoh bo hobe dabeyey.” ²² Yodwe mal we yela rongrong molwe Jesus ye sor ngo sa welloh wol molwe

metal. Yesa loh le sa tayikof depal bo yagel mala iy ila semal yarmat le ye mmal.

²³ Jesus sa kal fedal luwulur mokwe re dabeyal ngo sa kangalur bo, “Ifa lepal yal weres ngalir rechokla re mmal le rebe dohlong lal mala Lamliyel Deus!”

²⁴ Resa lluwadah mokwe re dabeyal irel pedal hapatpat kowe resa rongrong. Jesus sa taboloh yal hapatpat le ye sor bo, “Re wol layi, ye weres ngalir yarmat le rebe dohlong lal mala Lamliyel Deus. ²⁵ Iwe ngo ye kkel tot yal weres ngal semal yarmat le ye mmal le be dohlong lal mala Lamliyel Deus mo imol semal kamang le be dohlong lal chechel sew did.”

²⁶ Re lluwadah mokwe re dabeyel Jesus irel mokwe ye sor ngo resa kasiy fengal uwor le re sor bo, “Ila ngo itey le be chil daor?”

²⁷ Jesus sa hafeda hamayur ngo sa sor bo, “Mele ila towe yoh ngalir yarmat le rebe foru, bo halachog Deus mele be mmal le be hadholong semal yarmat lal mala Lamliyal, bo pangal formel ngo ma mmal ngal Deus.”

²⁸ Iwe ngo Pedrus sa sor bo, “Kaladoh, ifa sengal hamem le hasa ligdiloh pangal formel ngo hasa daboh?”

²⁹ Jesus sa kangalur bo, “Katos, ngo ligdi bo te tugul semal le yebe ligdi bugtal, hare bisil, hare mwengal, hare sil, hare temal, hare lol, hare yal milay bo fael ngang mo Ebangelium le ³⁰ ngo be cholop mele be yoh ngali fael mwole. Le be fael subguy yal cholop loh imwal, mo bisil, mo mwengal, mo sil, mo lol, mo yal milay. Iwe ngo be chungu mekla hafohol mo weresel. Iwe ngo

irel yodka bele budoh, ngo be yoh ngali molow la tor siyal. ³¹ Iwe ngo ye cholop le ye hamo igla le yebe hamir, ngo ye cholop le ye hamir igla le ye bele hamo.”

*Hasluwel Yael Jesus Kapta Yal Be Mes
(Matthew 20:17–19; Luke 18:31–34)*

³² Jesus mo mokwe re dabeyal re dedarloh lal yalap we ye bidah Jerusalem. Jesus ye kekamo ngo mokwe re dabeyal we re dedabey ila resa merahrah. Ngo rechokwe re dedabedoh mirir ila resa wol motog. Jesus sa wol ffesangur loh mokwe re dabeyal we seg mo rumal mo solbos ngo sa kangalur mokwe bele wel ngali. ³³ Jesus sa kangalur bo, “Ha talenga! Si bele loh Jerusalem lobola molwe Layur Retalop be yohlong lal payur tamol tamarong kowe mo mokwe sensel Hatobtob we mo iyang. Ngo ir re bele hatugulu le bele mes. Ngo re bele fang loh iy lal payur Gentiles, ³⁴ rebe tapeli kamemal ngo re gutfi ngo re wodu ngo re limeseloh. Ngo bela solral mo wol miril ngo yebe molow tefael mo irel maes.”

*Dongor We Yael James Mo John
(Matthew 20:20–28)*

³⁵ Iwe ngo resa budoh mokwe lol Zebedee we James mo John irel Jesus. Resa kangal Jesus bo, “Sensey, ye mel sew formel le hamem ha dipli bo hobe foru ngalugmem.”

³⁶ Iwe ngo Jesus sa sor bo, “Meda iy mala ibe faor ngalugmi?”

³⁷ Ngo ir resa sor bo, “Yodla ho bela marodiy irel chiya la liliyem mo irel mala Lamliyem ngo ha dipli bo habe maroro lengchem. Semal hamem be mel mo rela gilemra ngo semal mo rela gilchegil.”

³⁸ Jesus sa kangalur bo, “Ha togla fael mala ha dodongor. Be yoh le habe yul mo irel tohogol hafohoy le ye faesul tugul le ngang ibe yulmi? Hare be yoh le habe baptismus le be igegel yai be baptismus?”

³⁹ Iwe ngo ir resa sor bo, “Be yoh ngalugmem.”

Jesus sa kangalur bo, “Ila ngo habe yul mo irel tohoh la ye tugul le iy be yulmi, ngo ha baptismus le be igegel yai be baptismus. ⁴⁰ Ngang ila tor kkeley le ibe duwle le iy mele yebe mel rela gilemra mo rela gilchegil irey. Deus mele yebe fang ngalir rechoka yesa faesul hafle lobos kala bo liliyer.”

⁴¹ Yodwe chowe seg we re dabeyal rela rongrong meka ngo resa ssong ngal James mo John. ⁴² Iwe ngo Jesus sa ffesang fengalir ngo sa kangalur bo, “Hami ngo ha gola fuluka rete chepar irel Deus le mal kala yar ila yor kkeler uwor yarmat ngo tamol kala yar ila re lamlirloh panger yarmat. ⁴³ Iwe ngo hami ila towe ila sangmi. Hare semal hami le ye dipli be tagiyet mo luwulmi, ila ngo yebe hatetaloy bo yebe mel bo boyer ikala sibis. ⁴⁴ Hare semal hami ye dipli bo be hamo ngo be mel le boyer panger yarmat. ⁴⁵ Ngo mele mwo Layur Retalop ngo te budoh bo

yarmat rebe hammale, bo ye budoh bo iy yebe hammaler yarmat. Ye fangloh yal ngas bo be demerir panger yarmat.”

*Jesus Ye Hachuya Yael Bartimaeus Metafis
(Matthew 20:29–34; Luke 18:35–43)*

⁴⁶ Resa budoh Jericho ngo irel yodwe bele loh Jesus mo mokwe re dabeyal mo sew buwal yarmat, ngo ye mel semal mal le ye metafis le Bartimaeus idal le lol Timaeus le ye maroro ngachel yalap le ye dodongor hammalel.

⁴⁷ Yodwe yela rongrong le Jesusel Nazareth we molwe ngo sa chaep yal tetawulagili bo, “Jesus le lol David! Be ffaho dopom ngalyey!”

⁴⁸ Ye cholop le ye kaftoroy ngali ngo ye kangalu bo be poloh. Iwe ngo yesa far hapalingidah tot yalol irel yal tetawulagililoh bo, “Mala Lol David, ffaho dopom ngalyey!”

⁴⁹ Jesus sa poloh ngo sa sor bo, “Ha ffesangu.”

Iwe resa ffesangu resa kangalu bo, “Hakkela dopom! Sudah bo yesa ffesangug!”

⁵⁰ Iwe ngo sa pedaloh *cloak* we hotal sa sudah chog sa budoh irel Jesus.

⁵¹ Jesus sa kasiya mal we, “Meda mele ho dipli bo ibe hammal ngalug?”

Mal we sa sor bo, “Sensey, idipli bo ibe wiri formel fael sew.”

⁵² Jesus sa kangalu bo, “Ho loh, tugul la yam mele sa hachuya yam metafis.”

Irel yodwe chog ngo mal we sa wiri formel iwe sa dabey Jesus.

11

*Momayel Depel Yarmat Ngal Jesus Irel Yodwe
Yela Budoh Wol Jerusalem*

(Matthew 21:1–11; Luke 19:28–40; John 12:12–19)

¹ Rela budoh wol molwe Tayitel Olives we ye mel lengchel Bethphage mo Bethany we ye mel lengchel Jerusalem ngo Jesus sa hafdale rumal mokwe re dabeyal bo rebe hamoloh mo imol.

² Yesa kangalur bo, “Ha loh irel haplom lay. Ha bela hola doh ngo ye mel semal *donkey* le ye lemtag le tedyor semal le ye dehdah mwo iyang. Ha besi mala ffarol hasa paladoh iga. ³ Hare semal be kasiyahmi hare meda mele ha besi ffarol mael la iyang, ngo hasa kangalu bo Masta we be teptap iyang, ngo be mol chog ngo sa hatefaeli.”

⁴ Iwe resa loh re sala wiri *donkey* we le ye lemtag ngal surel metal hatemal sew imw mo ngachel yalap. Yodwe re bebesi ffarol mael we ngo ⁵ tot rechokwe re su lobowe resa kasiyar bo, “Meda mele ha bele foru ngal mael la le ha sala bebesiy mala ffarol?”

⁶ Iwe ngo ir resa kangalur mokwe Jesus ye kangalur. Iwe ngo chowe re resa tehacher bo rebe loh. ⁷ Iwe resa hasidoh *donkey* we irel Jesus. Resa yitlidah *cloak* kowe hoter uwol mael we. Iwe ngo Jesus sa marodah uwol. ⁸ Ye cholop le sa feraglalloh hotal *cloak* lal yalap we. Ngo tot re kak paddol resa feraglalloh lal yalap we. ⁹ Rechokwe re hamo mo ikowe re dedabedoh miril re tetawulagliloh le re sor bo,

“Sibe hapingpinga Deus! Deus yebe holbuwa yeramtala ye budoh mo irel mala idel Samol!
¹⁰ Deus yebe holbuwa mala lamliyel King David le temach le ye bele budoh! Sibe hapingpinga Deus le ye hartal tagiyet!”

¹¹ Jesus ye budoh wol Jerusalem sa bulong lal Templum we sala balsi fedaley pangal formel. Iwe ngo yagil mala sa bong ralawe, iwe Jesus mo mokwe re dabeyal we seg mo rumal resa loh wol Bethany.

Jesus Ye Fang Riya Ngal Sehay Fig

(Matthew 21:18–19)

¹² Ralawe seral irel yar la tetefaeldoh mo Bethany ngo Jesus sa kalloh. ¹³ Ngo yela kaleloh medaw, sala wiri sahay ire le rema sor bo *fig* le ye cholop yul. Iwe sa loh bela kamahoy hare yor uwal. Ye loh sala wiri le ye cholop yul ngo tor uwal bo ted hola yodla be yor uwal iyang.

¹⁴ Jesus sa kangalu ire we bo, “Tayor semal le be chil mongoy mekla uwam gel ire le!”

Iwe ngo mokwe re dabeyal re rongrong mokwe Jesus ye sor.

Jesus Ye Loh Irel Templum We

(Matthew 21:12–17; Luke 19:45–48; John 2:13–22)

¹⁵ Yodwe rela hola doh Jerusalem ngo Jesus sa bulong ye sala ddabsulur wey panger rechokwe re chuchuway mo ikowe re fefang chuway mo lal Templum we. Iwe ngo ye hachappa fedaley tis kowe yar chol hadidilil salpiy mo mokwe liliyer rechoka re chuchuway pigeons. ¹⁶ Jesus te

dipmi le semal be hasilong sew formel lal lemela Templum we. ¹⁷ Iwe ngo sa foloyur yarmat le ye sor bo, “Ye teftaf lal Babior we ye Santus we Deus ye sor bo, ‘Templum le yai ila yebe mel bo sew imwel mepel le yar panger yarmat.’ Iwe ngo hami hasa yitol le imwer chomachoh!”

¹⁸ Iwe ngo tamol temarong kowe mo mokwe sensel Hatobtob we resa rongrong mele, iwe sa chaep yar memer fedaley sew formel le rebe limeseloh Jesus iyang. Iwe ngo re metagu bo yagil mala pangal yarmat ngo resa lluwdah irel foloy kowe yal.

¹⁹ Yela lefhaf doh ngo Jesus mo mokwe re dabeyal resa chuy tang haplom we.

*Mele Re Madefagili Mo Irel Kofal Ire We
(Matthew 21:20–22)*

²⁰ Lemaguyogul chog ralawe seral le re dedarloh lal yalap ngo re sala wiri ire we le sa mesdiy mo lal molwe sibol yee la hola mokwe wahral.

²¹ Sa mmang ngali Pedrus molwe Jesus ye foru ngal ire we. Iwe sa kangalu Jesus bo, “Sensey, kaleloh! Ire we ho sig ngali ila sa mes!”

²² Iwe ngo Jesus sa kangalur bo, “Be tugul lal dipmi irel Deus. ²³ Ibe hatugulu ngalugmi le te tugul semal le be yor yal tugulul ladep, iwe ngo te yeyewal depal, ngo be yoh le be kangal tagitat le be chuy sala pungdi mo leted ngo Deus be hayaho ngali. ²⁴ Ila fal le ikangalugmi bo habe dongor sew formel luwul yami mapel, ngo habe hatugulu lal dipmi le sa yoh, ila ngo te tugul

mele habe dongor ngo be yoh ngalugmi. ²⁵ Iwe ngo ha bela mepel ngo yebe ffahoy dipmi ngo ha hachuya mo lal yami luluwal mekla ha ssong ngal semal iyang, ila ngo mala Tammi wol laeng be ffaho depal ngalugmi ngo ye hachuya fael yami molfid. ²⁶ Hare be te ffaho dipmi ngalir yarmat, ila ngo mala Tammi wol laeng ye towe ffaho depal ngalugmi irel molfid kala yami.”

*Kasiyel Kofal Mala Kkelel Jesus
(Matthew 21:23–27; Luke 20:1–8)*

²⁷ Resa wol tefaeldoh wol Jerusalem. Ye dedarlong Jesus lal Templum we ngo sa budoh tamol temarong kowe mo mokwe sensel Hato-btob we mo mal kowe yar iwe ngo resa kasiya bo, ²⁸ “Meda igegam le hola foforu meka? Itey le ye fang kkelem?”

²⁹ Iwe ngo Jesus sa kangalur bo, “Ibele kasiyahmi sew chog kasiy. Iwe ngo hare ye yoh le ha hatefaeli, ila ngo ibe kangalugmi lobosle ye budoh kkeley mo iyang irel meka ifoforu. ³⁰ Ha kangaluyey hare ye budoh kkelel Johannes mo iya le be ma baptismus: ye budoh mo irel Deus hare irel yarmat?”

³¹ Resa rol fedgagli fengali uwor le re sor bo, “Meda mele sibe sor? Hare sibe sor bo, ‘Ye budoh mo irel Deus,’ ngo ye bele sor bo ‘Ila ngo meda mele hate chepar ngal Johannes iyang?’ ³² Hare si sor le, ‘Ye budoh mo irel yarmat...’” (Resa metagur yarmat bo panger yarmat ngo resa chepar bo Johannes ila semal profeta.) ³³ Iwe

tefaelel kasiy we yael Jesus ila re sor bo, “Ha togla.”

Iwe Jesus sa kangalur bo, “Hare ila sengal ila ngo ngang itowe kangalugmi lobosle ye budoh kkeley mo iyang bo ibe foru meka.”

12

Fiyongol Chol Hammalel Milayel Grape We (Matthew 21:33–46; Luke 20:9–19)

¹ Iwe ngo Jesus sa hapatpat ngalir le ye teptap fiyong, le ye sor bo, “Ye mel semal mal le ye foru sew milayel *grape* bo yal iwe sa yorora. Iwe sa kilngi sew lib bo liliyel wungungul chael *grape*. Iwe ngo sa hasu sew imw bo imwer re matmetal milay we. Iwe ngo yesa hamler re matmat kowe iyang ngo yesa ligdi molwe bugtal sala malekah. ² Yodwe yela masow *grape* kowe uwal milay we iyang, ngo mal we sa fangloh semal boy kowe lol irer chol hammalel milay we bo rebe fang ngali mele yildil mo irel uwal milay we. ³ Iwe ngo ir re matmat kowe re hasi resa lliy boy we, resa hatefaeli le tor mele re ngaley. ⁴ Iwe ngo mal we yal milay we sa wol fangloh semal boy kowe lol irer rechokwe. Iwe ngo ir re hasi resa wwoodu molwe chemal ngo re hafohoyu fedaley. ⁵ Mal we sa wol fangloh semal boy kowe lol. Iwe ngo ir rechokwe re hasi chog resa limeseloh. Ye retloh boy kowe lol mal we le iye sengal chog mekla re faor ngalir, le tot ikla re hafohoyur ngo tot ikla re limeserloh. ⁶ Iwe sala tarmal we chog spegil lol we ye kkel yal hachangi mele yela mel

diy. La hartal loh ngo sa fangloh molwe lol ngo sa sor bo, ‘Ye tugul lal depey le rebe hasrowu mele layi.’ ⁷ Rechokwe rela wiri chog molwe lol ngo resa sor bo, ‘Iye molwe lol yeramtawe bugtal mele. Ha rodoh sibe limeseloh bo sibe bugtali mele bugtal!’ ⁸ Iwe resa ddorfi tarmal we resa limeseloh resa pedawey mo yilgul milay we.”

⁹ Iwe ngo Jesus sa kasiyar bo, “Meda mele mal we yal milay we bele foru? Ye bele budoh llir rechokwe ngo yesa ngaler sibis milay we. ¹⁰ Ha ted yawli mwo mele mo lal babior we ye santus? ‘Feas we chol hasul imw re pedaloh bo tor pelal ila feas la sala mel le ye hartal paleng pelal.

¹¹ Mele ila Samol mele ye foru le be iye sengal; ye foru le tor hapagol yal kkamdidiy!’ ”

¹² Mokwe metael yalor Jews resa luluwaley rebe ddorfi Jesus bo resa gola le fiyongor molwe yesa kangalur. Iwe ngo re metagu buwa we, iwe resa ligdi Jesus resa loh.

Kasiyel Kofal Ffagel Paliyel Raeg
(*Matthew 22:15–22; Luke 20:20–26*)

¹³ Resa fangloh tot Pharisees kawe mo tot mokwe choluwal Yerodes bo re bela hapagu Jesus ngal tot kasiy. ¹⁴ Resa budoh irel resa sor bo, “Sensey, hamem ha gola le ye katos mekla ho sosor ngo ho tela sar mmerahrah mwo irel makla yarmat re luluwaley. Ho hafidgir loh chog panger yarmat. Ho sala foloyu ngal yarmat mala ye katos le depel Deus. Kangalugmem hare ye

fel mo irel Hatobtob we yach le sibe ffaeg paliyel raeg ngal mala Llulupal Roma? Sibe ffaeg hare si towe ffaeg?”

¹⁵ Yodwe chog ngo Jesus yesa gola luluwal kowe yar. Iwe ngo sa kasiyar bo, “Meda mele ha luluwaley habe hapaguyey iyang? Ha hasidoh sefaes salpiy kowe silver bo iy be kamahoy.”

¹⁶ Iwe resa hasidoh sefaes salpiy silver resa ngaley. Iwe ngo Jesus sa kasiyar bo, “Yongol itey mo idel itey mele?”

Iwe ngo ir resa sor bo, “Yongol mo idel molwe Llulupal Roma.”

¹⁷ Jesus sa kangalur bo, “Hare ila sengal ngo hasa ngaley mala Llulupal Roma mekla lamliyal ngo hasa ngaley Deus ikala lamliyel Deus.”

Iwe re sala toglah meke rebe sor irel Jesus.

*Kasiyel Kofal Molow Tefael Mo Irel Maes
(Matthew 22:23–33; Luke 20:27–40)*

¹⁸ Tot mo irer Sadducees kowe rema sor bo tor mele molow tefael mo irel maes, re budoh irel Jesus resa kangalu bo, ¹⁹ “Sensey, Moses ye tefadiy hatobtob le bo yach ngo ye sor bo: ‘Hare la mes semal mal ngo tor layur mo mala ril, ngo molwe bisil mal we sa mes be rili fefel we, bo bela yor layur ngo yebe yitilir bo lol mal we bisil we sa mes.’ ²⁰ Ye mel fismol bisbis ngo ila chog mol yarmat mele yor ril ngo yela mesloh ngo tor lol. ²¹ Iwe molwe harumalel yarmat sala rili fefel we ngo yela mesloh mal we ngo wol tor lol. Ye wol ila sengal iwe hasolmolol yarmat. ²² Pangerloh bisbis we fismol ngo re riliy fefel we.

Iwe panger ngo re mesloh le tor chog layur. Yela wol miril loh ngo yesa moch mes fefel we. ²³ Itey semal mo irer irel yodla re bela molow tefael mo irel maes le be mel bo ril fefel we? Pangerloh ngo iwe re rili fefel we.”

²⁴ Jesus sa kangalur bo, “Ila lepal yami machey! Ha gola fal? Mil mala ha temdaf irel yadol Babior we ye Santus ngo ha togla mala kkelel Deus. ²⁵ Yodla chomes re bela molow tefael mo irel maes ngo re bele hafedeg ngalir chog angelus kala wol laeng le retema riri. ²⁶ Iwe ngo kofal yar yarmat molow tefael mo irel maes: ha ted yawli mwo molwe kaptal ire we ye bbulbul we ye mel lal Babior we yael Moses? Ye teftaf iyang we Deus ye kangalu Moses bo, ‘Ngang mele yael Abraham mo Isaac mo Jacob Deus.’ ²⁷ Iy yar chomolow Deus ngo te iy yar chomes Deus. Hami ila sa paleng yami machey!”

Hatobtob We Ye Hartal Palleng

(Matthew 22:34–40; Luke 10:25–28)

²⁸ Ye mel semal sensel Hatobtob we loboswe le ye rongrong mokwe re kekapta. Ye rongrong tefaelel kasiy kowe yar Sadducees kowe le ye bung. Iwe sa budoh irel Jesus sa kasiya bo, “Ifa sew mo luwul mokwe yadol hatobtob we le ye palleng fal?”

²⁹ Jesus sa sor bo, “Mala ye hartal palleng fal ila iye sengal: ‘Ha talenga hami yeramtal Israel! Samol la yach Deus ila iy chog mele yach Samol. ³⁰ Habe hachangi Samol le yami Deus mo lal dipmi, mo pangal loh ngulmi, kkelmi mo yami

luluwal.’ ³¹ Mala harwowal le ye wol palleng fal, ila hobe hachangir yarmat le be wochog yam gel hachangug. Tor sew mo luwul yadol hatobtob we le ye palleng fal mo imol mele ruwow.”

³² Sensel Hatobtob we sa kangal Jesus bo, “Ila sengal ho sensey! Ye katos mala ho sor le Samol chog mele Iy Deus. Tor semal mo solbos bo iy loh chog. ³³ Ila semal ngo yebe hachang Deus mo lal depal mo pangal loh yal luluwal mo pangal loh kkelal, ngo yebe hachang yarmat le be wochog yal iy hachangi wol halongol. Ye palleng pelal le sibe dabey meka ruwow mo irel Hatobtob we mo imol mala sibe taep maligach mael, mo maligach kala tot le sima fang ngal Deus mo woal altar.”

³⁴ Yodwe Jesus yela gola le ye momay mokwe sensel Hatobtob we ye sor, ngo sa kangalu bo, “Gel ila ho tay ddaw tang mala Lamliyel Deus.”

La wol miril chog mele ngo tayor mele re chil mechal kasiya Jesus.

Kasiyel Kofal Kristus

(Matthew 22:41–46; Luke 20:41–44)

³⁵ Irel yodwe Jesus ye fofoloy lal Templum we, ngo sa kasiyar bo, “Ifa sengal chog ngo mokwe sensel Hatobtob we re sala sor bo Kristus ila chol daowe yael David? ³⁶ Espritu Santus ye hatarma lal depel David bo yebe sor bo:

‘Samol ye kangalu yai Samol:

Maro mo rela gilemra irey

yee la hola yodla ibe yitilirlong fael pechem

rechokla re tayikof ngalug.’

³⁷ Iy mwo David ngo ye ffesangu bo ‘Samol’. Ila be ifa sengal chog ngo Kristus sala mel bo iy semal chol daowe yael David?”

Jesus Ye Hadpar Yarmat Irer Mokwe Sensel Hatobtob We

(Matthew 23:1–36; Luke 20:45–47)

Sew buwa re tetalenga mokwe yalol Jesus ngo ye rraey lal deper iyang. ³⁸ Yodwe ye fofoloyur ngo sa kangalur bo, “Habe hafalugmi irer mokwe sensel Hatobtob we. Re dipli bo rebe dedaer fedal le re mengag irel mengag kowe ye lelay ngo re dipli bo yarmat rebe ma hasrowur mo loboka ma toa cholop doh chog yarmat iyang. ³⁹ Ngo rema duwley chog lobos kala ye momay bo liliyer mo lal imwel ttey ka ngo re wol dipli bo rebe ma mel irel lobos kala liliyer chotagiyet mo irel gubul ka. ⁴⁰ Ye ffal deper uwor fefel kala sa mes rir le rema hasi tangir bugter iwe ngo rema forurloh irel mepel kala yar le ye lelay bo yarmat rebe wiri, ila yebe hartal kkel yar hagerger.”

Maligach We Yael Fefel We Sa Mes Ril

(Luke 21:1–4)

⁴¹ Yodwe Jesus ye maro lengchel liliyel maligach we lal Templum we ngo ye kakemahor yarmat yar ppepe yar maligach. Ye cholop rechokla re mmwal le ye cholop salpiy le re pedalong lal kahol we. ⁴² Iwe ngo ye mel semal fefel le sa mes mala ril ngo sa kkel yal hafohoy le ye wol budoh sa pedalong rufeas kobre checha lal liliyel maligach we. ⁴³ Jesus sa ffesang fengalir mokwe re dabeyal sa kangalur bo, “Ibe kangalugmi le fefel le ye hafohoy ila

ye palleng mele ye pedalong lal liliyel maligach la mo imwor rechokwe tot. ⁴⁴ Rechokla ila hal sugfed mele re hasi mo irel salpiy kala layur le ye cholop resa yetolong lal liliyel maligach la. Iwe ngo fefel la ila ye kkel yal hafohoy ngo sa fang loh lepal mala hammalel le ye mel irel bo yal maligach.”

13

Jesus Ye Kapta Yal Be Towas Templum We
(*Matthew 24:1–2; Luke 21:5–6*)

¹ Irel yodwe Jesus sa buyoy mo lugul Templum we ngo semal mokwe re dabeyal sa kangalu bo, “Kaleloh ho Sensey! Temmoh ikla imw le ye fetfat ngal feas kowe ye momay!”

² Jesus sa sor bo, “Ha wiri lepal pallengel imw ka? Tor sew feas ka le be mel diy liliyal bo pangal ngo be medardar diy wototol.”

Weres Mo Hafohoy
(*Matthew 24:3–14; Luke 21:7–19*)

³ Jesus ye maroro wol molwe Tayitel Olives lufulyel loh Templum we, ngo Pedrus mo James mo John mo Andrew resa budoh irel le ir loh chog. ⁴ Iwe resa kangal Jesus bo, “Kangalugmem hare yinged mele yebe weldoh maka iyang. Iwe ngo hosa kangalugmem hagilel yodla be weldoh iyang.”

⁵ Jesus sa kangalur bo, “Habe llugu dipmi bo semal de kachaprahmi. ⁶ Ye cholop yarmat le resa yeyedangel bo rebe kapta meka yaloy le re bela budoh ngo re bele sor bo, ‘Ngang mele Kristus!’ Ngo ye cholop yarmat le ir taper

rechoka re bele kacheprar. ⁷ Ha towe rusmes irel kaptal fedeg ka sa harep doh mo kaptal fedeg ka chil ddaw. Tappel meka ila ye tugul le be weldoh ngo halachog ila temil mala bele budoh miril faileng. ⁸ Sew mo sew fuluy ila re bele rol fedeg fengal. Sere mo sere tamol re bele rol fedeg fengal. Ye bele falmor ngo ye laengda. Pangal hafohoy ka ngo be wochochog semal chosiyal le sa kkilsil yal tomay.

⁹ “Hami mwo ngo habe llugu dipmi bo re bele dorfugmi resa hasugmiloh lal imwel tatelal hapatpat. Re bele wodugmi mo lal imwel ttey kala yar ngo ha bele la su mo imor tamol mo king le fael ngang bo habe kangalur Hapatpat Momay le. ¹⁰ Imol mala be budoh miril faileng ngo towe mmwal le habe te foloyu mwo Ebangelium le ngal pangal fuluy. ¹¹ Iwe ngo yodla re bela dorfugmi resa hasugmiloh irel imwel tatelal hapatpat, ngo towe ted kkeral chog ngo sa yeyewal dipmi irel mekla habe sor. Bela hola yodla ngo hasa sor mekla ha gola habe sor le Espritu Santus ye fang ngalugmi. Bo mekla ha bele kapta ila te yalomi bo ye budoh mo irel Espritu Santus. ¹² Yarmat re bele fangloh spegil bisir bo re bela llirloh, ngo temer yalwich ila be wol ila senger ngal layur. Yalwich ila re bele hapaliyel ngalir wulyotugur ngo re fangloh ir bo re bela llirloh. ¹³ Pangal yarmat ngo re bele hafobdurugmi le fael ngang. Ngo semal le yebe yedangel chog yee lessiyal yal mes ngo yebe daor.

*Liyos La Ye “Hartael Hamotog”
(Matthew 24:15–28; Luke 21:20–24)*

¹⁴ “Ha bele wiri Molwe Ye ‘Hartael Hamotog’ le bele ccheloh ngulmi iyang le bele la su lobola te sul mo sengal le be su iyang.” (Le be yawli mele ngo be medfagili fael mele!) “Ila ngo rechokla re mel wol Judea ila re bele hawdah wottayit. ¹⁵ Semal mal le yebe mel wol imwal, ngo ye towe wumes fedal le hare yebe bulong yilim bo ye bela kak lital. ¹⁶ Semal le be mel wol yal milay ngo ye towol tefael ngal imw we imwal bela hasi hotal. ¹⁷ Ifa lepal yar be hafohoy fefel kala re siyal mo ikala ye chil ppachigchig layur! ¹⁸ Ha mepel ngal Deus bo dela weldoh meka ngo llifang! ¹⁹ Bo hafohoy le bele budoh ila ye kkel hamas tang pangal hafohoy ka sa budoh le ye chaep chog irel yodwe Deus ye foru faileng le yee la holadoh raleka. Ngo tayor sew hafohoy le be chil budoh mo fael sew le be wochog mele. ²⁰ Ngo ligdi bo Samol sa hawechedoh lepal mala ssulayel bungul, bo hare yete foru ngo tor le yebe molow. Bo fael rechoka yesa duwler bo lol mele sa hawechedoh lepal ssulayel hafohoy la iyang.

²¹ “Iwe hare semal yebe kangalugmi bo, ‘Ha kaladoh! Kristus we iye!’ hare ‘Ha kaleloh! Iye lay!’ Iwe ngo ha towe chepar ngali. ²² Iwe ngo yor rechokla re bele budoh le yor ir le re bele forgirloh bo ir Kristus ngo yor ikala re bele forgirloh bo ir profeta. Re bele hafodlohor yarmat irel mekla repiyer mo kkemal kala yar

bo hare be yoh le rechoka mwo Deus sa duwler ngo be weg deper ngalir. ²³ Habe llugu dipmi! Bo isa kangalugmi pangal meka mo imol yodla yebe weldoh iyang.

Budohol Molwe Layur Retalop
(*Matthew 24:29–31; Luke 21:25–28*)

²⁴ “Lal ral kalay wol miril hafohoy le, ngo bele gul yaal ngo ye towol wer meram ²⁵ ngo bele mordiy fisil lal laeng ngo ye taroprop yalwelang. ²⁶ Ngo bele lahdoh mala Layur Retalop mo luwul darmiy luwul mala kkelal mo falmay la yal. ²⁷ Iwe ngo ye bele fangloh angelus kowe lol lal pangal rerel failengle bo rebe hahofagi fengalir rechokla Deus sa duwler.

Hamedaf La Sibe Gola Mo Irel Sehay Fig
(*Matthew 24:32–35; Luke 21:29–33*)

²⁸ “Iye mele habe medaf iyang mo irel sehay fig. Yodla be chaep yal feter mekla ral ngo ye yichwey mekla yul ngo hami ha bele gola le sa harep llereg. ²⁹ Tappel chog yodla ha bela wiri meka sa weweldoh, ngo ha bele gola le yodwe ila sa harep le ye bele hola gich. ³⁰ Hade maligili le meka ila be weldoh mo imol mala rebe mes rechoka re chil molow fael mwole. ³¹ Be moaloh laeng mo talop ngo meka yaloy ila tor fael sew le be moa.

Tor Semal Le Ye Gola Ralla Mo Awa La Iy

³² “Tor semal le ye gola ralla mo awa la yebe weldoh meka iyang. Angelus kala mwo wol

13:24 Is 13:10; Jl 2:10, 31; 3:15; Rev 6:12; Is 13:10; Ez 32:7

13:25 Is 34:4; Rev 6:13; Jl 2:10 **13:26** Dn 7:13; Rev 1:7

laeng mo mala Lol Deus ngo re togla, bo halachog Deus le Temal mele ye gola. ³³ Ha itol dipmi ngo hasa llugu dipmi bo ha togla hare yinged mele yebe holahmi iy yodla. ³⁴ Ye wochog semal mal le bele ligidi mala bugtal bo bela malekah ngo yesa kangal semal mo semal boy kowe lol mele yebe foru. Iwe ngo yesa kangalu re metmetal hatam we bo towe masor. ³⁵ Ila ha towe masor bo ha togla sew yad le yebe budoh mala tamol imw la iyang. Sew ila yebe budoh llefhaf, hare lugul bong, hare lemeral, hare llemaliyel. ³⁶ Hare ha tedaploh chog ngo yesa budoh, ngo tayikof le bela wurugmidoh le ha masor. ³⁷ Meka isa sor ila yaloy ngalugmi ngo yaloy ngalir panger yarmat: Ha towe masor!”

14

Yar Mekada Jesus

(Matthew 26:1–5; Luke 22:1–2; John 11:45–53)

¹ Irel yodle ngo sa fe rural mo imol molwe Bungul Paska mo iwe Bungul Flowa we tema yor Habboloh iyang, ngo tamol temarong kowe mo mokwe sensel Hatobtob we resa memeri sew fil le rebe ddorfi Jesus bo rebe limeseloh le tor le yebe gola. ² Iwe ngo resa sor bo, “Si towe foru mele irel bong le bo rede wehaha fedal yarmat iyang.”

Jesus We Re Chaelfi Mo Woal Bethany

(Matthew 26:6–13; John 12:1–8)

³ Jesus ye mel woal Bethany irel mala imwel Simon we ye pachngali mwo mesel pekel. Yodla

Jesus ye momongoy ngo sa bulong semal fefel le ye hasi sew molor le ye faor mo irel alabaster le yor loy kowe ye momay boel ngo ye chaw paliyal iyang le ye yultul loh *nard*. Sa sugu loy we sa chaelfi ngal molwe chemel Jesus. ⁴ Resa ssong tot rechokawe re mel loboswe ngo resa sor bo, “Meda pelal yal la hatolpaloh loy la? ⁵ Yebe yoh le rebe taep chuway ngo be ligid sulbuguy faesol salpiy kowe silver mala paliyal bo rebe fang ngalir mael hafohoy.” Iwe resa kasigsig ngal fefel we.

⁶ Jesus sa kangalur bo, “Ha ligdi! Meda mele hala keketal ngali iyang? Iy yesa faor ngalyey sew formel le ye momay ngo ye kkamdidiy. ⁷ Hami ila pangal yad ngo be yor chog mael hafohoy iremi. Te tugul sew yad le habe dipli ngo be yoh le habe hamaler. Ngo ngang ila fotot ngo itowol mel iremi. ⁸ Iy yesa foru lepal mala ye mmal le yebe foru. Yesa chaelfi mele holngoy bo be hafle mo imol yodla bela liblib. ⁹ Ibele hatugulu ngalugmi le te tugul solbos mo lal failengle le ha bela foloyu Ebangelium le mo iyang, ngo yebe mmang ngalugmi mele fefel le yesa foru.”

Judas We Ye Fangloh Jesus

(Matthew 26:14–16; Luke 22:3–6)

¹⁰ Iwe ngo Judas Iscariot we semal mo irer chowe seg mo rumal we re dabeyel Jesus, yesa loh irel tamol temarong kowe ye sala kangalur bo yebe fang ngalir Jesus. ¹¹ Yesa momay deper irel molwe rela rongrong molwe ye sor. Resa

hatugulu bo rebe fang ngali salpi. Iwe Judas yesa memer sew yad le yebe fel bo yebe hayaholong Jesus lal payur.

Mongol Paska We Yael Jesus Mo Mokwe Red-abeyal

(Matthew 26:17–25; Luke 22:7–14, 21–23; John 13:21–30)

¹² Metamol ral mo irel molwe Bungul Flowa we tema yor Haboloh iyang, ralawe rema lliy saaf kowe rema hangi irel Mongol Paska, ngo mokwe re dabeyel Jesus resa kasiya bo, “Iya solbos le ho dipli bo ha bela hafle bo si bela faor yach Mongol Paska mo iyang?”

¹³ Iwe Jesus sa hagloyu rumal ir le sa kangalur bo, “Ha bidiy luwul haplom ngo ha bela chungu semal mal le ye hasi sew rumel chael. ¹⁴ Ha dabeloh irel imw la bela bulong iyang ngo hasa kasiya yeramtala imwal bo, ‘Sensey we ye kasiy hare ifa senggil we iy mo mkwe re dabeyal rebe faor Mongol Paska we mo iyang?’ ¹⁵ Iwe ngo ye bele kewar ngalugmi sew senggil le ye palleng le ye mel irel dalla wulural le sa faesul momay mala lal. Ila lobosla ha bela hafle bo sibe mel iyang.”

¹⁶ Resa loh mokwe re dabeyel Jesus irel haplom we re sala wiri le pangal mokwe ye sor ngo ye ppalu ngali. Iwe resa faor yar Mongol Paska.

¹⁷ Yela lefhafdoh ngo sa budoh Jesus mo mokwe re dabeyal we seg mo rumal. ¹⁸ Yodwe resa mel irel tis we le resa momongoy ngo Jesus sa kangalur bo, “Ibe kangalugmi le ye mel semal

mo luwulumi rechoka si momongoy sew le bele fangloh ngang.”

¹⁹ Sa tayikof lal deper mokwe re dabeyal ngo sa semal mo semal ir yar kasiya bo, “Te ngang mala ho sosor, hare?”

²⁰ Jesus sa kangalur bo, “Yeramtala iy sosor ila semal mo luwulumi chole seg mo rumal le be sew chog yamem chichi halmem flowa lal tohoh le. ²¹ Mele Layur Retalop ila bele mes le yebe wochog molwe Babior we ye Santus ye sor. Ngo ifa lepal kkelel hafohoy le be hola yeramtala yebe fangloh mala Layur Retalop! Ye far momay le yete subdoh!”

Mongol Fehaf We Yael Samol

(Matthew 26:26–30; Luke 22:14–20; 1 Corinthians 11:23–25)

²² Yodwe re momongoy ngo Jesus sa hasi sedep flowa sa mapela, ngo ye kangal Deus yal hachigchig. Iwe sa dipiy sa ngaler mokwe re dabeyal ngo sa kangalur bo, “Ha hasi. Mele ila holongoy.”

²³ Iwe ngo sa hasi sew kap ngo sa kangal Deus yal hachigchig, ngo yesa hadayu ngalir ngo panger ngo re yul mo iyang. ²⁴ Jesus sa sor bo, “Mele ila cchay le bele serloh bo yaglr panger yarmat, ngo mele cchay ila ye bele mel bo tugulul bogtag le yael Deus ngalugmi. ²⁵ Ibe kangalugmi le tayor fael sew le ibe chil yul wine le yee, la hola yodla ibe yul wine la ye tefoy mo irel mala Lamliyel Deus.”

²⁶ Iwe resa yawli sew ton ngo resa loh irel molwe Tayitel Olives.

Yael Pedrus Sor Bo Ye Togla Jesus

(Matthew 26:31–35; Luke 22:31–34; John 13:36–38)

²⁷ Jesus sa kangalur bo, “Pangami ngo ha bele ddar ngo ha bele ligdiyey le be wochog molwe Babior we ye Santus ye sor, ‘Deus ye bele lliy re metmetal saaf we, ngo saaf kowe ila re bele medardar fedal.’ ²⁸ Ngo halachog ila bela wol miril yal hamolowa tefaeliyey mo irel maes ngo ibe hamo ngal Galilee mo imomi.”

²⁹ Iwe ngo Pedrus sa sor bo, “Tor fael sew le ibe ligdug, le ila mwo panger rechoka sibis ngo re ligdugloh.”

³⁰ Jesus sa kangalu Pedrus bo, “Ibe kangalug igla le imol harwowel kkogol malog bongey, ngo gel ila bele fael suluw yam sor bo ho toglayey.”

³¹ Iwe ngo Pedrus sa hakkeladah tot yal hapatpat ngo sa sor bo, “Ila mwo ila daboh irel maes ngo tor fael sew le ibe sor mala!”

Iwe ngo panger ikowe sibis ngo wol ila sengal chog mele re sor.

Jesus Ye Memapel Gethsemane

(Matthew 26:36–46; Luke 22:39–46)

³² Resa budoh irel solbos le rema sor bo Gethsemane ngo Jesus sa kangalur mokwe re dabeyal bo, “Ha marodiy iga bo ngang iy bela mapel.”

³³ Yesa ffesangu Pedrus mo James mo John resa loh. Sa kkel weresel mo tayikofel lal depel Jesus. ³⁴ Iwe sa kangalur bo, “Sa kkel weresel

mele depey le sa fesugfed ngo bele pediyey diy wototol. Ha mel iga habe matlagiyey.”

³⁵ Yesa dar tangir sugfed ngo yesa ungdiiy wototol ngo sa mapel ngal Deus bo hare be yoh le iy ye towe bulong luwul hafohoy ka. ³⁶ Iwe ngo sa mapel, “Temay Deus, pangal formel ngo ma yoh irem. Hachuya tangyey kapal hafohoy le. Ngo ligdi bo te mekla idipli mele hobe foru, bo mala ho dipli mele hobe foru.”

³⁷ Iwe ngo yela tefael ngo rosolmol mokwe re dabeyal ngo resa masor. Yesa kangal Simon Pedrus bo, “Simon, hosa masor? Mala mwo sew awa ngo towe mmal le hobe mmat iyang?” ³⁸ Iwe yesa kangalur bo, “Ha mmat bo habe mepel bo hade weg ngal molfid. Ye kkel ngoel ngo tay kkel holong.”

³⁹ Sa wol tefael loh fael sew sala mepel le ye wol tefael ngal chog mepel kowe yal. ⁴⁰ Iwe yela tefaeldoh irer mokwe re dabeyal ngo resa wol masor bo tay mmal yar hadol. Ngo re tay gola mele rebe kangalu.

⁴¹ Yela hasluwel yal tefaeldoh irer ngo sa kangalur bo, “Ha chil rol masor ngo ha kkasoso? Maila bo sa hola yodwe! Ha kalloh, molwe Layur Retalop iye sa yoh loang lal payur choto hamolfid. ⁴² Hale sudah siya loh. Ha kalloh, yeramtawe ye fang loh ngang iye lay!”

Yar Ddorfi Jesus

(Matthew 26:47–56; Luke 22:47–53; John 18:3–12)

⁴³ Ye chil kapatpat Jesus ngo sa budoh Judas we iy semal chowe seg mo rumael. Ye palirdoh tot

yarmat le re kak sayden mo tebtabol ire le tamol temarong kowe mo mokwe sensel Hatobtob we mo mal kowe yar mele re hagloyur doh. ⁴⁴ Yeramta we ye fangloh Jesus ye fang sew hagil ngal buwa we le ye sor bo, “Semal le iy be fesngo ngo ila mele iy. Ha ddorfi hasa hasiloh hasa itol dipmi irel.”

⁴⁵ Yodwe chog Judas ye hola doh lobowe ngo sa dar wwel ngal Jesus sa kangalu bo, “Sensey!” Iwe ngo Judas sa fesngo. ⁴⁶ Iwe resa ddorfi Jesus resa hamachu hamayi. ⁴⁷ Iwe ngo semal rechokwe ye su loboswe sa yuldadah sayden we lol sa ssupiloh sere talengal boy we lol Llulupal Temarong we. ⁴⁸ Jesus sa malili ngo sa sor bo, “Hasa yitili bo ngang semal mael machoh, le ha sala budoh fengal mo lomi sayden mo tebtabol ire bo habe ddorfiyey? ⁴⁹ Sa seral mo seral yami ma wiryey yai fofoloy lal Templum we ngo ha te dorfiyey. Ngo halachog ila meka ila yebe palu ngal mokwe ye mel lal Babior we ye Santus.”

⁵⁰ Iwe pangal mokwe re dabeyel Jesus ngo resa ddar resa ligdiloh.

⁵¹ Ye mel semal tarmal le ye yaya irel setab mengag le ye dedabey Jesus. Re memmel le rebe ddorf ⁵² ngo ye ddar sa ttahchadiy mengag we ye yaya iyang.

*Re Hasiloh Jesus Mo Imor Chol Ttey We
(Matthew 26:57–68; Luke 22:54–55, 63–71;
John 18:13–14, 19–24)*

⁵³ Iwe resa hasiloh Jesus irel imwel Llulupal Temarong we. Ila lobele resa ttey tamol

temarong kowe mo mal kowe yar mo mokwe sensel Hatobtob we iyang. ⁵⁴ Pedrus ye dedaber le ye dedar mo medaw yee la bulong lal yororol imw we imwel Llulupal Temarong we. Sa marodiy luwulur pos kowe bo be rangi irel yaef we. ⁵⁵ Tamol temarong kowe mo pangerloh chol Ttey we yar ngo re memeri mele be mel bo derel Jesus bo hare be yoh le rebe limeseloh. Iwe ngo tor mele re wiri bo derel. ⁵⁶ Ye cholop le sa ffaordah chog kaptal Jesus ngo mekla re sor ila te hafedeg fengal.

⁵⁷ Iwe ngo resa sudah tot mal ngo resa tungudah mele kaptal le re sor bo, ⁵⁸ “Ha rongrong le Jesus ye sor bo, ‘Ye bele hamderaloh Templum le foriyel yarmat, ngo bela solral mo wol miril ngo yesa hasu tefaelidah sew le te foriyel yarmat.’” ⁵⁹ Ir mwo ngo te hafedeg fengal mekla re sor.

⁶⁰ Llulupal Temarong we sa sudah mo imol pangal loh yarmat ngo yesa kasiya Jesus bo, “Yor mele hobe sor irel mekla re sor bo derem?”

⁶¹ Iwe ngo Jesus sa poloh chog le tor mele ye sor. Llulupal Temarong we sa wol kasiya le ye sor bo, “Gel Kristus we Lol Deus we ye ssor?”

⁶² Jesus sa sor bo, “Ngo Ngang. Iwe ngo pangami ngo ha bele wiri mala Layur Retalop le be maro rela gilemra irel yeramtala ye Hartal Tagiyet ngo habe wol wiri le yebe budoh mo lal laeng luwul darmi!”

⁶³ Llulupal Temarong we sa hatawsi molwe mengagul ngo sa sor bo, “Tayor pelal le yarmat rebe chil budoh bo rebe ffaeg derel! ⁶⁴ Hasa

rongrong hapatpat tayikof kowe yesa sor loh irel Deus. Ila ngo meda mele habe sor irel?”

Resa rol ppil fengal panger ngo resa sor bo: Iy mele ye tabung. Ila sibe llimeseloh.

⁶⁵ Sa chaep yar tot rechokwe gutdah uwol Jesus ngo resa dugmi molwe metal ngo resa lliy. Ngo resa sor bo, “Sor hare itey mele ye llug?” Iwe ngo pos kowe resa hasi resa pigri fedaley.

Pedrus Ye Sor Bo Ye Togla Jesus

(Matthew 26:69–75; Luke 22:56–62; John 18:15–18, 25–27)

⁶⁶ Ye chil mel Pedrus lal yoror we ngo sa budoh semal lefechig kowe yael Llulupal Tamarong we boy lengchel. ⁶⁷ Yodwe yela wiri Pedrus we ye rerangi ngo sa hafeda hamaiyu ngo sa kangalu bo, “Wol gel semal rechokwe ho mel irel Jesusel Nazareth we.”

⁶⁸ Iwe ngo Pedrus sa kacheprar le ye sor bo, “Itugla yeramtala, ngo itugla fael mekla ho soso.” Pedrus sa buyoy mo lal yalepalwey hatemal yoror we. Irel yodla chog ngo sa kkogo moal mael.

⁶⁹ Boy we sa wol la wiri Pedrus ngo sa kangalur rechokwe re susu fedal bo, “Semal rechokwe ilay!”

⁷⁰ Iwe ngo Pedrus sa wol sor bo, “Te ngang.”

Te sulay mo wol miril ngo semal rechokwe re su lobowe yesa wol kangal Pedrus bo, “Towe yoh le hobe sor bo te gel semal ir bo gel semal re Galilee.”

⁷¹ Pedrus sa sor bo, “Iy bele hatugulu mo fael metal Deus le ye katos meka isosor. Deus be

hageryey hare te katos meka iy sosor. Itugla yeramtala ha kekapta kaptal!”

⁷² Irel yodwe chog ngo sa kkogo harwowel mael ngo sa mmang ngal Pedrus molwe Jesus ye kangalu we ye sor bo, “Imol mala be kkogo harwowel mael ngo yebe fael suluw le hobe sor bo ho toglayey.” Yesa kkel bbargel lal depel Pedrus ngo yesa tang.

15

Resa Palaloh Jesus Imol Pilatus

(Matthew 27:1–2, 11–14; Luke 23:1–5; John 18:28–38)

¹ Lemaguyog chog ngo tamol temarong kowe mo mal kowe yar mo mokawe sensel Hatobtob we mo panger loh chol Ttey we resa hanngeta yar ttey bo rebe gola mele rebe foru. Resa chena Jesus resa palaloh irel Pilatus. ² Pilatus sa kasiya bo, “Gel mele king we yar Jews?”

Iwe ngo Jesus sa kangalu bo, “Gel mele ho sor.”

³ Ye cholop mekla tamol temarong kowe re sor le derel Jesus. ⁴ Iwe Pilatus sa wol kasiya le ye sor bo, “Kemahoy lepal mekla yarmat re sosor le derem, tor mele hobe sor iyang?”

⁵ Ye lluwдах Pilatus irel molwe Jesus ye tay mechal sor sepad hapatpat.

Jesus We Re Sor Bo Be Mes

(Matthew 27:15–26; Luke 23:13–25; John 18:39—19:16)

⁶ Pangal yal ma hola molwe Bungul Paska ngo Pilatus yema toa hachuya semal mo lal kalbus le yarmat cholop rebe dangro. ⁷ Irel yodle ngo ye

mel semal mal le Barabbas idal mo luwulur chol kalbus kowe le ye daber rechokwe re fedeg ngal Am. Luwul wahaha we ngo ye limeseloh semal yarmat. ⁸ Rela ttey fengal buwa we ngo resa dangro Pilatus molwe yema faesul foru. ⁹ Iwe Pilatus sa kasiyar bo, “Ha dipli bo ibe taldi king le yar Jews?” ¹⁰ Pilatus ye faesul gola le tamol temarong kowe re hasidoh Jesus irel le fael yar loitomay irel.

¹¹ Iwe ngo tamol temarong kowe resa hakkela ngalir chog yarmat bo rebe kangalu Pilatus le Barabbas mele yebe taldi. ¹² Iwe ngo Pilatus sa wol maliliy ngalir buwa we le ye sor bo, “Meda mele ha dipli le iy be faor ngal yeramtale ha sor bo yar Jews king?”

¹³ Resa tawulagli le re sor bo, “Ha krudu!”

¹⁴ Pilatus sa kasiyar bo, “Meda tayikof le yeramtale sa foru?”

Iwe ngo resa hapalingi tot yar tawulagli le re sor bo, “Ha krudu!”

¹⁵ Pilatus ye dipli le yebe hafle deper buwa we iwe sa taldi Barabbas ngo sa sor bo rebe wwodu Jesus ngo resa hasiloh bo re bela krudu.

*Saldaw Re Tape Jesus Kamemal
(Matthew 27:27–31; John 19:2–3)*

¹⁶ Saldaw kowe resa hasilong Jesus lal yororol imw we imwel tamol Aam we ngo resa rol ttey fengal mo panger saldaw kowe choluwar. ¹⁷ Resa hamengagu ngal sew mengagucha ngo resa ffaor marel ral ire we yor chil iwe resa hamarmare ngali. ¹⁸ Iwe resa budoh hasorol tamol ngali ngo resa sor bo, “Yebe sulay King le yar Jews!”

¹⁹ Resa wwodu molwe chemal ngal setab ire ngo re gutdah uwol ngo resa hasubgudiy resa cchem ngali. ²⁰ Yodwe rela mol irel yar tapeli fedaley kamemal ngo resa hachuya mengagucha we re hamengagu ngali resa hatefaelidah molwe faesul mengagol uwol. Iwe resa paliloh bo re bela krudu.

Jesus We Re Krudu

(Matthew 27:32–44; Luke 23:26–43; John 19:17–27)

²¹ Yodwe re loloh ngo re sala chungu semal mal le Simon idal le ye budoh mo solbos sa bubulong lal haplom we. Iwe ngo saldaw kowe resa ddingi ngali bo yebe hasi krud we yael Jesus. (Simon ila semal yeramtal Cyrene ngo iy mele temal Alexander mo Rufus.) ²² Resa paliloh Jesus irel loboswe rema sor bo Golgotha, le fael mele ila “Liliyel Pol Fusug”. ²³ La lobole ngo resa fang lemel Jesus wine le resa peda ngal samat tafey le rema sor bo *myrrh* ngo Jesus ye temechal yul. ²⁴ Iwe resa krudu ngo resa hamahla mokwe mengagol uwor wol miril yar sulbeli hare mengag kefa mele semal mo semal ir yebe hasi. ²⁵ Re krudu irel molwe sa duwow kolok lemaliyel. ²⁶ Ye teftaf fael yar krudu le ye sor bo, “King we yar Jews.” ²⁷ Re wol krudu rumal chotayikof mo lengchel Jesus le semal mo rela gilemra ngo semal mo rela gilchegil. ²⁸ (Ila sala lahlloh le tos molwe Babior we ye Santus ye sor, “Yesa chilag ngalir chotayikof irel hagerger kala yar.”)

²⁹ Rechokla re dedarloh lengchel lobowe ila rema yuchgaloh chemer ngo resa hapatpat tayikof loh irel Jesus le rema sor bo, “Yuu! Gel molwe ho sor bo hobe hatawsi Templum we ngo bela solral ngo sa mol yam hasu tefaeli! ³⁰ Ila, bidiy mo woal krud la bo hode mes!”

³¹ Ye wol ila senger tamol temarong kowe mo mokwe sensel Hatobtob we bo re tape Jesus kamemal le rema sor bo, “Ye yoh ngali le yebe hamolowar yarmat ngo ye teyoh le be hamolowa iy llufulyal! ³² Siya kemahoy Kristus le yar re Israel King, le hare be bidiy mo wol krud la igla, ila ngo sibe chepar ngali!”

Wol ila senger rechokwe rumal we re krud sew mo Jesus bo ye wol tayikof yar hapatpat ngali.

Jesus We Ye Mes

(Matthew 27:45–56; Luke 23:44–49; John 19:28–30)

³³ Yodwe yela wwel yaal ngo sa ruchupung loh wulfuluy le suluw awa sulayel. ³⁴ Molwe yela suluw kolok ngo Jesus sa tawulagliloh le ye sor bo, “Eloi, Eloi, lema sabachthani?” Fael mele ila ye sor bo, “Yai Deus, yai Deus, meda mele hosa ttahcheyey loh iyang?”

³⁵ Tot rechokwe re mel lobos we re rongrong yalol Jesus ngo resa sor bo, “Ha talenga, yesa fefesangu Elijah!” ³⁶ Sa hamdaloh semal mo irer le ye hasi sedep forwa le yesa chiri ngal wine kowe ye mwall sa fodadah wol setab ire sa hadingadah irel molwe yewal Jesus ngo sa sor bo,

“Ha widyey sibe kemahoy hare Elijah be bidiy be hachuya mo wol krud le!”

³⁷ Jesus ye ttawul loh ngo sa chuyloh yal ngas.

³⁸ Iwe ngo sa ssahagloh mengag we ye hopa Templum we sala rudep mo iyang. ³⁹ Tamol saldaw we ye su mo imol krud we ye wiri yael Jesus mes. Iwe ngo sa sor bo, “Tosol bo mal le ila Lol Deus!”

⁴⁰ Yor tot fefel le re kekaladoh mo medaw. Luwelur fefel kowe ngo ye mel Mary Magdalene mo Salome mo Mary, we sil James we miril yarmat ngo wol sil Joses. ⁴¹ Ye chaep chog yar dabey Jesus irel yodwe ye chil mel wol Galilee iwe ngo rema kekamale fedaley. Ye cholop fefel kala re dabedoh wol Jerusalem le re mel lobowe.

Jesus We Re Leba

(Matthew 27:57–61; Luke 23:50–56; John 19:38–42)

⁴²⁻⁴³ Yodwe sa pal loh yaal ngo sa dohdoh Josephel Arimathea we. Iy ila semal chol Ttey we ngo ye ssor fael yal yengang. Joseph ye chil wiwidi yodla be budoh mala Lamliyel Deus iyang. Rallale ila rael yar Hafelfel (mele ila rallawe bele chaep Sabbath). Sa yedangel Joseph sala dangoro Pilatus molwe porgol Jesus bo yebe hasi. ⁴⁴ Ye lluwdah Pilatus irel molwe yela rongrong bo sa mes Jesus. Iwe sa ffeangu tamol saldaw we sa kasiya hare sa sulay yal mes Jesus. ⁴⁵ La wol miril molwe Pilatus sa rongrong mokwe tamol saldaw we ye kangalu, ngo sa moch kangalu Joseph bo bela hasi molwe

porgol Jesus. ⁴⁶ Iwe Joseph sala chuwayi sew mengag ngo sa hachuyadiy Jesus mo woal krud ngo sa hasi mengag we sa dugmi ngali. Yesa hasi molwe porgol Jesus yesa yetolong lal sew pey le ye kil long mo wolpegil sew hohyal. Iwe sa hatapuludoh sew porow le ye palleng sa pelta ngal hatmal pey we. ⁴⁷ Mary Magdalene mo Mary we sil Joses re kekemahoy re sala gola loboswe ye mel molwe porgol Jesus iyang.

16

Jesus We Ye Molow Tefael Mo Irel Maes
(*Matthew 28:1–8; Luke 24:1–12; John 20:1–10*)

¹ La wol miril Sabbath ngo Mary Magdalene, Salome mo Mary we sil James re sala chuway loy bo re bela chalfi ngal molwe porgol Jesus. ² Lemaliyelel ralawe Sunday irel yodwe ye moch tehach yaal ngo resa loh irel pey we. ³⁻⁴ Yodwe re loloh ngo resa kekasiy fengal le re sor bo, “Itey le bela hatapulu ngalgich peltal pey we?” (Sew porow le hasfalu mala lepal.) Iwe rela kalloh re sala wiri porow we le sa faesul tapol tang hatmal pey we. ⁵ Rela bulong lal pey we ngo re sala wiri semal tarmal le ye maroro rela gilemra irer le ye mengag irel sew mengag le ye bech, iwe ngo sa budoh yar motog.

⁶ Iwe yesa kangalur bo, “Ha towe motog! Igula le hami ha memeri Jesusel Nazareth we re krudu. Ye taymel iga bo yesa molow tefael mo irel maes! Ha kalloh, iga loboswe re itol iyang. ⁷ Ha loh ha bela kangalur mokwe re dabeyal mo Pedrus hapatpat le: ‘Ye bele hamoloh mo imomi wol

Galilee, ngo ila lobosla ha bela wiri mo iyang le sa faesul kangalugmi.’”

⁸ Iwe resa buyoy mo lal pey we, resa ddar le sa ccheloh ngulur ngo re motog. Ngo tor mele re kangalur yarmat bo resa rusmes.

IYE MELE METAMOL HAYGUGUL LOH EBANGELIUM LE*

*Jesus Ye Llah Ngal Mary Magdalene
(Matthew 28:9–10; John 20:11–18)*

⁹ [Lemaliyelel Sunday mo wol miril yael Jesus molow tefael mo irel maes ngo ye mwoal llah ngal Mary Magdalene we iy Jesus ye hachuya moniyan kowe fismol mo uwol. ¹⁰ Yesa loh sala kangalur mokwe chilal le re tetang luwul tayikofel lal deper. ¹¹ Yodwe rela rongrong we Mary Magdalene ye sor bo ye wiri Jesus le yesa molow tefael ngo rete chepar ngali.

*Jesus Ye Llah Ngal Rumal Mokwe Re Dabeyal
(Luke 24:13–35)*

¹² La wol miril mele ngo Jesus sa llah ngal rumal mokwe re dabeyal ngo ye semat igegel yal llah ngalir irel yodwe re dedarloh luwul fuluy. ¹³ Rela tefael le rela kangalur ikowe sibis ngo rete chepar iyang.

*Jesus Ye Llah Ngalir Chowe Seg Mo Semal
(Matthew 28:16–20; Luke 24:36–49; John 20:19–23; Acts 1:6–8)*

16:7 Mt 26:32; Mk 14:28

*

16:8 IYE MELE METAMOL HAYGUGUL LOH EBANGELIUM LE: Yor tot babior kowe ye ffaor muswe mo Bible kala re hadayu ngal yalol sew mo sew fulu le ye tamel mele haygul loh Ebangelium le iyang (verses 9–20).

14 Yela wol miril loh ngo Jesus sa llah ngalir mokwe re dabeyal we seg mo semal irel yodwe re momongoy iyang. Iwe ngo yesa kaftoroy ngalir bo tay luglug lal deper irel mokwe ye kangalur. Ye mmay mekla repiyer bo rete chepar ngalir rechokwe resa wiri Jesus le sa molow tefael mo irel maes. 15 Iwe sa kangalur bo, “Ha roloh lal faileng le bo ha bela foloyu Ebangelium le ngalir panger yarmat. 16 Semal le yebe chepar ngo yebe baptismus ngo yebe daor. Ngo semal le yebe te chepar ngo rebe hagre. 17 Rechokla resa chepar ila sa yor kkaler le yebe llah mo irel yar bele hachuchuy moniyan le irel mele idey ngo re bele gola yalol sew mo sew laam. 18 Iwe ngo haramwo re holu parchoyoh ka hare re mongoy suup ngo tor mele rebe foru. Iwe ngo rebe yetedah payur uwor chotomay ngo yebe chuy yar tomway.”

*Jesus Le Ye Loh Woal Laeng
(Luke 24:50–53; Acts 1:9–11)*

19 Wol miril yael Jesus hapatpat ngalir ngo yesa loh woal laeng sala mel rela gilemra irel Deus. 20 Iwe ngo mokwe re dabeyal Jesus resa loh re sala foloy fedal pangal lobos ngo Samol ma tipingir bo yebe tugul le foloy kala yar ila ye katos le ye lah mo irel kkemal kala re foforu.]

**IYE MELE HARWOWEL
HAYGUGUL LOH EBANGELIUM**

LE†

(9) [Fefel kowe resa loh irel Pedrus mo mokwe wol marerel re sala kangalur pangal loh mokwe resa rongrong. Yela wol miril mele ngo spegil iy Jesus sa fang ngalir mokwe re dabeyal pedal hapatpat la ye santus le kaptal molow la tor siyal.]

† **16:20** IYE MELE HARWOWEL HAYGUGUL LOH EBANGELIUM
LE: Yor tor babior kowe ye for muswe mo Bible kala re hadayu ngal yalol sew mo sew fuluy le re hasi momol le ye mochoch mo irel haygul loh Ebangelium le resa chila ngal momol we ye lelay (verses 9–20).

Bogtag we ye Tefoy
The New Testament in the Ulithian language of the
Federated States of Micronesia

Copyright © 1995 Bible Society of Micronesia

Language: Ulithian

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-02-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

aa6104d5-dd9d-56ad-899f-74d8b5a3a837